

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Filozofická fakulta
Katedra politologie a evropských studií

Bc. Barbora Říhová

Analýza teritoriální a voličské základny francouzské Národní fronty

Diplomová práce

Vedoucí práce: doc. PhDr. Tomáš Lebeda, Ph.D.

OLOMOUC 2016

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Analýza teritoriální a voličské základny francouzské Národní fronty“ vypracovala samostatně a na základě použitých pramenů a literatury.

V Olomouci dne 26. dubna 2016

Podpis

Ráda bych na tomto místě poděkovala doc. PhDr. Tomáši Lebedovi, Ph.D. za vedení této práce, cenné rady a konstruktivní připomínky k jejímu vypracování a také za vstřícný přístup během celého studia na Katedře politologie a evropských studií v Olomouci.

OBSAH

Úvod.....	5
1. Národní fronta.....	10
1.1. Vývoj strany.....	10
1.2. Programová charakteristika strany.....	18
2. Dosavadní stav poznání.....	22
3. Teoretická východiska práce.....	29
4. Metodologická východiska práce.....	33
5. Analytická část.....	38
5.1. Teritoriální základna Národní fronty.....	39
5.2. Voličská základna Národní fronty.....	49
5.2.1. Ekonomická deprivace.....	50
5.2.2. Sociální izolace.....	58
5.2.3. Imigrace a problémy s ní spojované.....	65
5.2.4. Shrnutí.....	71
Závěr.....	74
Prameny a literatura.....	79
Prameny a internetové zdroje.....	79
Literatura.....	80
ABSTRAKT.....	85

Úvod

Zatímco po konci druhé světové války byla krajně pravicová ideologie záležitostí marginálních politických stran a hnutí a vzhledem k historické zkušenosti nezískávala stabilnější volební podporu, od 80. let jsou politické strany, které můžeme ideově řadit na pravý okraj politického spektra, znovu na vzestupu. Tyto politické proudy se však již nekonzentrují pouze v Německu a Itálii, ale šíří se po celé Evropě. Ve velké míře se objevují i v zemích západní Evropy s dlouholetou demokratickou tradicí a stávají se legitimně zvolenou součástí tamnějších parlamentů a vlád. Na národní úrovni se tak poprvé stalo v případě strany Italské sociální hnutí (MSI) hlásící se k Mussoliniho odkazu, která se v roce 1994 stala součástí Berlusconiho vlády. Tato strana byla zároveň do 80. let jediným relevantním politickým subjektem krajní pravice, navazujícím na předválečný fašismus.

Současné proudy radikální pravice je potřeba od těch starých odlišovat, ačkoliv jejich ideologie a programové vymezení často kolidují s demokratickými principy. Tento nový typ radikálně pravicových stran se s výjimkou zmiňované MSI distancuje od ideologií fašismu a nacismu, které měly pro Evropu minulého století zcela zásadní historický a společenský dopad. Přímá a otevřená návaznost na tyto kořeny je nyní záležitostí skutečně marginálních subjektů, často spíše neformálního charakteru, pohybujících se mimo oblast politiky. Nové radikálně pravicové strany se, jak bylo výše řečeno, naopak stávají politicky relevantními a zaznamenávají volební úspěchy, díky kterým se stávají legitimními partnery etablovaných stran v celé západní Evropě. Jednou z nejúspěšnějších byla v tomto ohledu Svobodná strana Rakouska (FPÖ), která po zvolení Jörga Haidera do svého čela ukončila dlouhá léta trvající podobu rakouského stranického systému, ve kterém dosud dominovali socialisté (SPÖ) a lidovci (ÖVP) a v roce 1999 se dokonce s 27 % hlasů v parlamentních volbách stala nejsilnější stranou v zemi. (Milza 2005: 384—387) Úspěšná je také italská Liga Severu (LN), která se stejně jako MSI stala součástí vlády nikoliv samostatně, ale ve volební koalici s Berlusconiho uskupením. Podobný trend vidíme

i v severských státech, kde například Dánská lidová strana (DF) či Norská pokroková strana (FrP) nejsou přímo členy vlády, ale často podporují menšinové kabinetu etablovaných stran a jsou tak jejich neoficiálními, avšak důležitými partnery. Masivní nárůst podpory zaznamenávají v posledních letech také Švédští demokraté (SD), kteří se stali hlavní opoziční silou a získávají zastoupení i na lokální úrovni švédských krajů a obcí. Významné síly radikální pravice pak představuje také Vlámský zájem (VB) v Belgii, nizozemská Strana pro svobodu (PVV), Praví Finové (PS) či Švýcarská lidová strana (SVP) a mnohé další. Tato práce se zabývá francouzskou Národní frontou, která již od dob svého vzniku zaznamenává úspěchy nejen na lokální úrovni, ale i v celostátní politice a je jednou z nejvýznamnějších politických stran radikálně pravicové stranické rodiny.

Hovoříme-li o přímo o specifické stranické rodině, dostáváme se k fundamentální otázce, a to, jak lze strany radikální pravice nového typu vymezit. Dle Ignaziho (2006: 1-3) se jedná o strany poskytující odpověď na požadavky postindustriální společnosti, na které nedokázaly reagovat etablované strany. Mezi hlavní programové charakteristiky, které jsou těmto stranám vlastní, patří obrana národní identity často spojená s xenofobií, projevující se především negativním postojem k imigraci. Společná je pak také populistická rétorika apelující na jednoduchá řešení nejen v oblasti imigrační politiky, ale také práva a pořádku, nezaměstnanosti či korupce. Velmi častý je také negativní vztah k Evropské unii, establishmentu a důraz na vlastní odlišnost od tradičních etablovaných stran. Svými postoji tyto strany často odporují principům a hodnotám liberální demokracie. Právě proto je potřeba hledat příčiny jejich úspěchu a podrobně se zabývat tím, kteří voliči a z jakých důvodů k jejich volbě inklinují.

Tato práce si klade za cíl analyzovat voličskou základnu francouzské Národní fronty, a to z hlediska teritoriálního a socio-demografického vymezení. Bude zjišťováno, ve kterých oblastech Francie se nachází území s nejsilnější volební podporou této strany a jaká je prostorová proměnlivost volebních výsledků, kterých Národní fronta dosahuje v různých typech voleb. Pomocí vytvoření regresních modelů pak bude analyzována souvislost mezi socio-demografickými a strukturálními charakteristikami

jednotlivých departementů a inklinací k volbě Národní fronty. Zodpovězeny budou dvě hlavní výzkumné otázky: *Kde se nachází nejsilnější voličská základna Národní fronty? Jaké jsou socio-demografické charakteristiky voličské základny této strany?*

Jak bylo již naznačeno, práce se bude soustředit na volební výsledky francouzské Národní fronty v různých typech voleb, konkrétně půjde o prezidentské a parlamentní volby z roku 2012, regionální volby z roku 2010 a volby do Evropského parlamentu z roku 2014. Jak údaje o volebním zisku strany, tak statistická data mapující socio-demografické charakteristiky, budou zkoumány na úrovni departementů metropolitní Francie a Korsiky. Zvolená úroveň agregace je vybrána s ohledem na dostupnost dat a snahu dosáhnout prostřednictvím analýzy maximálně vypovídajících výsledků, které pomohou zodpovědět stanovené výzkumné otázky. Za tímto účelem je za hlavní metodu pro práci zvolena mnohonásobná regresní analýza, která dokáže z hodnot nezávisle proměnných (socio-demografických charakteristik) predikovat hodnoty závisle proměnné (volební výsledek Národní fronty) na úrovni departementu a přiblížit tak konkrétní podobu voličské základny strany.

Fenomén současných radikálně pravicových stran není pro politickou vědu neznámým tématem. Jedná se o otázku, která je v odborné literatuře zpracována poměrně důkladně a autoři se jí zabývají z mnoha různých úhlů pohledu. Již od 80. let, kdy se tyto nové typy stran začínají objevovat a získávat významnější volební podporu elektorátu, se politologové snaží tyto subjekty definovat, nalézat jejich společné znaky, a v neposlední řadě vysvětlit, z jakých zdrojů vychází jejich úspěchy ve volbách.

Tato práce čerpá převážně ze zahraničních odborných zdrojů, které se věnují problematice radikálně pravicových stran, zkoumání příčin jejich volební podpory a charakteru jejich voličské základny komplexněji a ve větší míře, než čeští autoři. I ve zdejší akademické sféře lze ale nalézt takové publikace a autory, kteří se těmito tématy byť jen okrajově zabývají. Jedná se především o Miroslava Mareše zaměřujícího se na pravicový i levicový extremismus například v knize *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR* (2003) či Jana Charváta a jeho publikaci *Současný*

politický extremismus a radikalismus (2007). Okrajově se radikální pravici věnuje také Pavla Dočekalová například ve článku *Norská Strana pokroku: Součást stranické rodiny extrémní pravice?* vydaném v Politologickém časopisu (2005).

Teoretický základ této práce je čerpán především z prací Piera Ignaziho (1995; 2006), který se dlouhodobě zabývá tématem postmateriální radikální pravice a poskytuje ucelený přehled možných vysvětlení jejího vzestupu od 80. let minulého století. Ignaziho přístup vychází zejména z kontextu společenských změn provázejících proces globalizace, na něž reagují právě radikálně pravicové strany nového typu. Jeho dílo lze považovat za stěžejní a výchozí pro teoretické ukotvení výzkumů, které se problematikou vzestupu těchto stran zabývají. Velmi přínosná byl pro tuto práci také text Rogera Eatwella „*Ten Theories of the Extreme Right*“ (2003), ve kterém autor reviduje dosavadní teoretické přístupy k dané problematice. Eatwell se neomezuje na pouhý výčet nejčastěji uvažovaných faktorů ovlivňujících podporu radikálně pravicových stran, ale přináší také konstruktivní kritiku a vlastní závěry přispívající k dalšímu výzkumu.

Diplomová práce je členěna do 5 kapitol, rozdělených mezi část teoretickou a část analytickou. První kapitola se zaměří na francouzskou Národní frontu, stručně představí podmínky jejího vzniku, dlouholetý vývoj sledující nejvýznamnější události a hlavní programové charakteristiky, a to tak, aby byl vytvořen komplexní obraz strany potřebný pro doplnění celkového kontextu práce. Druhá kapitola pak představí dosavadní stav poznání a nejznámější teoretické přístupy, které se zkoumanou problematikou zabývají. Následující kapitola naváže vymezením konkrétních teoretických východisek práce, beroucích v úvahu jak dosavadní stav poznání o radikální pravici, tak specifický kontext francouzské Národní fronty. Na základě takto vymezeného teoretického rámce budou představeny hypotézy sledující vliv socio-demografických ukazatelů na volební výsledek Národní fronty. Čtvrtá kapitola pak popíše metodologické ukotvení práce, a budou v ní blíže představeny postupy vlastní analýzy a operacionalizovány proměnné, které do ní vstoupí. V poslední kapitole bude prostor pro empirická zjištění. V první řadě bude

analyzováno teritoriální rozložení volebních výsledků strany na území departementů a určeny územní celky s nejvýraznější volební podporou. Následně bude pomocí regresní analýzy sledován vliv jednotlivých proměnných na volební zisk strany, a to v rámci teoreticky určených kategorií. V závěru práce pak budou zhodnoceny poznatky zjištěné vlastní analýzou, a na jejich základě potvrzeny či vyvráceny stanovené hypotézy a zodpovězeny výzkumné otázky.

1. Národní fronta

Tato kapitola představí kořeny francouzské Národní fronty, její vznik, vývoj a základní programové charakteristiky. Záměrem autorky není uvést vyčerpávající výčet volebních výsledků od vzniku strany dodnes, či detailní analýzu politického programu. Cílem této kapitoly je poskytnout komplexní pohled na Národní frontu a její vývoj. Budou představeny zásadní události a charakteristiky, jejichž popis poskytne ucelený obraz o straně a její pozici v rámci francouzského stranického systému.

1.1. Vývoj strany

Národní fronta (Fronte National, FN), jedna z nejúspěšnějších a nejnestabilnějších radikálně-pravicových stran v západní Evropě, byla založena 5. října roku 1972. Impulz pro její vznik vzešel z aktivistického uskupení Nový řád (Ordre Nouveau)¹, které lze považovat za jednu z nejvýznamnějších sil krajní pravice počátku 70. let ve Francii. V založení oficiální politické strany, která by spojovala roztříštěné síly krajní pravice, viděli členové Nového řádu naději na vystoupení z izolace a odpoutání se od dosud spíše pouličního stylu politického vyjádření, které nemohlo konkurovat konzervativní gaullistické pravici. (Balent 2013: 161; Bell 1994: 230)

Tato “nová síla”, která měla krajní pravici obnovit a modernizovat, tak musela učinit ve dvou směrech - ideovém a organizačním. (Bell 1994: 227) V 70. letech již samozřejmě nemělo smysl odkazovat se na dříve akcentovaná témata, o která krajní pravice přišla s koncem alžírské války, tzn. obranu kolonialismu. Stejně tak korporativismus či nostalgická obrana Hitlera, Mussoliniho a Franca by v dané době již způsobila více škody než užítku. Bylo tedy třeba hledat nová témata a ideový základ, na kterém

¹ Hnutí Nový řád bylo známé poměrně radikálními střety s levicí - impulzem pro jeho rozpuštění se staly střety se členy trockistického hnutí. Ve své ideologii kladlo hnutí důraz na antikomunismus a antiimigrační postoje. (Milza 2005: 140-141) Jednalo se o dobře organizované uskupení čítající zhruba 5000 členů (Ignazi 2006: 90), které poskytlo Národní frontě členskou a ideovou zázemí při jejím vzniku.

Národní fronta postaví svůj politický program. Za druhé se strana musela odpoutat od příliš radikálních proudů, které zastupovali právě členové Nového řádu, tvořící jedno křídlo členské základny FN. Spory s druhým, spíše “umírněným” křídlem strany, v čele s jejím předsedou Jean-Marie Le Penem, byly pro stranu jedním z prvních problémů, provázejících ji téměř po celá 70. léta. (Balent 2013: 162; Bell 1994: 227-230) Nový řád jako takový byl nicméně v roce 1973 rozpuštěn a v rámci FN spory mezi dvěma křídly postupně utichaly. Na počátku 80. let byl tento radikálnější proud ve straně nadobro utlumen², především díky transformaci vnitřní organizace FN, v jejímž čele stál Jean-Pierre Stirbois. Strana se centralizovala a po vzoru organizace komunistických stran vytvořila ústřední výbor a politické byrů. (Balent 2013: 161; Bell 1994: 229-230; Perottino 2011: 84) Organizační a ideová struktura strany byla upevněna, aby se v nadcházejících desetiletích mohla stát volitelným politickým subjektem krajní pravice.

Zásadní postavou pro stabilizaci a fungování FN je již zmíněný J. M. Le Pen, který stál v čele strany již od jejího založení. V politice se pohyboval již před vznikem FN. V 50. letech byl dvakrát poujadistickým poslancem a v prezidentských volbách roku 1965 působil jako volební manažer Jean-Louis Tixier-Vignancourta. (Perottino 2011: 83). Jak ve svém článku zdůrazňuje J. S. Bell (1994: 231), během této kampaně se naplno ukázaly dva stěžejní talenty J. M. Le Pena, a to za prvé jeho smysl pro spojení různých frakcí v rámci roztržité krajní pravice, za druhé pak jeho charisma a přirozený talent pro publicitu. Obě tyto vlastnosti mu následně umožnily stát se úspěšným lídrem FN a na dlouhá desetiletí jejím de facto synonymem či zosobněním.

První roky existence Národní fronty, respektive celá 70. léta, lze zcela jednoznačně označit za neúspěšná. Strana byla na okraji politického spektra nejen co se týče ideologie, ale i co do politického významu. V tomto období získávala FN průměrně kolem 1 % hlasů ve všech typech voleb. Prvním volebním fiaskem byly prezidentské volby v roce 1974, kde J. M. Le Pen

² Radikální, až neo-fašističtí členové FN byli postupně vyloučeni nebo sami odešli, nicméně neznamenalo to, že by nacionalistické tendence ze strany naprosto vymizely. (Balent 2013: 162)

získal pouze 0,76 % hlasů. V parlamentních volbách roku 1978 FN získala 3,19 % hlasů, o rok později 4,38 % hlasů ve volbách do Evropského parlamentu a v roce 1981 dokonce strana nezvládla získat minimálních 500 podpisů potřebných k podpoře kandidátky v prezidentských volbách. (Bell 1993: 231; Perottino 2013: 84; Stockemer 2007: 49)

Naopak 80. léta pro FN znamenala období vzestupu. Za první znatelný úspěch v historii Národní fronty lze považovat rok 1983, kdy strana v lokálních volbách získala 11,3 % hlasů ve dvacátém pařížském okrsku³. Zlomové pak v témže roce byly zejména doplňující volby v Dreux. Zde se o úspěch strany zasloužil již zmíněný J. P. Stirbois, který v Dreux - svém rodném městě, získal pro FN v prvním kole 16,7 % hlasů. (Davies 1999: 3; Ignazi 2006: 93) Tento působivý výsledek pro stranu neznamenal pouze první zásadní volební úspěch. V širším politickém kontextu byl mnohem důležitější fakt, že se dosud marginalizovaná FN poprvé stala partnerem etablovaných politických stran.

Druhé kolo doplňujících voleb v Dreux totiž pro Národní frontu znamenalo okamžik, kdy se stala legitimním partnerem konzervativní pravice. Etablované pravicové strany zde v těchto volbách poměrně těsně soupeřily s levicovým blokem a snaha zvítězit je vedla k rozhodnutí, které mělo mít v budoucnu dlouhodobé konsekvence pro pozici Národní fronty v rámci francouzského stranického systému. Do druhého kola těchto voleb šlo Sdružení pro republiku (RPR) a Svaz pro francouzskou demokracii (UDF) ve volební koalici společně s FN. Tento krok se jim z hlediska volebního zisku vyplatil, protože uskupení RPR-UDF-FN získalo ve druhém kole doplňujících voleb v Dreux 55 % hlasů. Toto nečekané spojení bylo provázeno velkou publicitou a v rámci konzervativní pravice způsobilo řadu rozporů. (Ignazi 2006: 93) Na druhé straně Národní fronta z celé situace jednoznačně vzešla jako vítěz. Tři její členové získali křeslo v obecní radě a poprvé se stala partnerem etablovaných stran, což jí přineslo věrohodnost a kredibilitu. Mimo to rozsáhlá publicita kolem tohoto koaličního partnerství navíc rozšířila povědomí o FN mezi mnohem širší

³ Jak uvádí Bell (1994:231), jednalo se o okrsek, ve kterém byl elektorát zastoupen především dělnictvem.

spektrum voličů na celonárodní úrovni, než na které měla strana doposud omezený dosah. Kromě této legitimizace strany se zároveň otevřela dosud politickými stranami neakcentovaná témata jako je otázka imigrace a bezpečnosti. (Bell 1994: 233; Milza 2005: 247)

Po úspěchu v Dreux následovaly lokální volby v Aulnay-sous-Bois a zisk 9,3 % a doplňující parlamentní volby v Morbihanu se ziskem 12 % pro FN. Takové volební výsledky dosud marginálního politického subjektu dále zvýšily přitažlivost Národní fronty pro média, což přineslo další publicitu. Jean-Marie Le Pen tak mohl uplatnit své již zmíněné rétorické schopnosti a charisma na televizních obrazovkách. (Ignazi 2006: 93-94) Výše nastíněná změna v pozici FN se tak zakořenila a elektorát na celonárodní úrovni měl nyní před sebou stranu s řečnický velmi schopným lídrem, který se nebojí mluvit o jindy tabuizovaných tématech. To potvrzuje také fakt, že v případě zmíněné obce Aulnay-sous-Bois se jednalo o předměstí s problematickým soužitím s přistěhovalci, kde byla zároveň vysoká nezaměstnanost a kriminalita, v případě Morbihanu se pak jednalo o rodný obvod Jean-Marie Le Pena. (Milza 2005: 247)

Úspěch strany na celonárodní úrovni pak zpečetily výsledky voleb do Evropského parlamentu⁴ v roce 1984, kdy FN získala 11 % hlasů a 10 křesel. (Balent 2013: 163) Jak ve svém článku správně zmiňuje Michel Perottino (2011: 84), k takovému výsledku přispělo právě zviditelnění strany a J. M. Le Pena. Velký význam mělo také to, že se jednalo o tzv. “volby druhého řádu” a opomenout nelze ani efekt proporčního volebního systému. (Ignazi 2006: 95) Tyto dva institucionální faktory měly vedle popularity FN a J. M. Le Pena velký psychologický vliv na volební chování, protože voličům umožnily hlasovat méně takticky, než v případě jiných typů voleb.

Toto se dále potvrdilo v parlamentních volbách v roce 1986, které se jako jediné konaly s použitím proporčního volebního systému⁵. Národní

⁴ Volby do Evropského parlamentu probíhají v rámci proporčního volebního systému, který tak odstraňuje institucionální překážku pro jindy marginalizované strany v podobě dvoukolového většinového systému. (pozn. autorky)

⁵ Jednalo se o úpravu vycházející z řad socialistů, konkrétně prezidenta Mitteranda, který si od zavedení proporčního volebního systému sliboval vítězství levice. (Elgie 2005: 120)

fronta v těchto volbách se ziskem 9,8 % hlasů získala také 35 křesel v Národním shromáždění a definitivně tak potvrdila svou pevnou pozici v rámci francouzského stranického systému. Jak upozorňuje mnoho autorů (např. Ignazi 2006: 96), proporční systém hrál v upevnění pozice strany naprosto stěžejní roli. Tyto volby byly zároveň prvními, kdy došlo ke kohabitaci, protože oproti očekávání socialistického prezidenta Mitteranda z voleb vzešla pravicová vláda RPR-UDF v čele s Jacquem Chiracem. Tato vláda disponovala nadpoloviční většinou hlasů a k prosazení svých politik se tak s FN nepotřebovala spojovat, což stranu dostalo do vládní opozice. Národní fronta se tak dále prezentovala jako bojovník proti establishmentu a stavěla se do role tribuna lidu (Milza 2005: 252), který jej ochrání proti imigraci, korupci a “gangu čtyř”, jak J. M. Le Pen nazval 4 hlavní politické strany, tj. RPR, UDF, PS a PCF. (Ignazi 2006: 96; Perottino 2011: 84) Podstatné je také to, že oproti minulým úspěchům se nyní strana zapsala jako důležitý hráč ve volbách prvního řádu, což potvrdila i v prezidentských volbách v roce 1988, kde v prvním kole J. M. Le Pen získal 14,6 % hlasů. Bez zajímavosti není ani fakt, že ve 124 obvodech z 555 měl lepší výsledek, než oba kandidáti konzervativní pravice. (Ignazi 2006: 97)

V 90. letech pak Národní fronta pokračovala v úspěšném tažení, které nastartovala v předešlé dekádě. V různých typech voleb FN nyní již stabilně získávala mezi 10-15 % hlasů. Toto období ve vývoji strany lze považovat za konsolidaci její dané pozice v rámci francouzského stranického systému. V 90. letech se naplno potvrdilo, že na rozdíl od mnoha jiných krajně pravicových (či jiných okrajových) subjektů se v případě Národní fronty nejednalo o pouze o jakýsi jednorázový výstřelek či anomálii ve volebním chování vycházející z akutní potřeby voličů potrestat protestními hlasy etablované strany. (Balent 2013: 161-163) Národní fronta již nebyla marginálním subjektem, ale právoplatnou součástí francouzského politického spektra.

Nejvyššího volebního výsledku v tomto období strana dosáhla v roce 1997, kdy ve volbách do Národního shromáždění získala v prvním kole 15,2 % hlasů. Již rok poté se ovšem tento takřka nepřetržitý sled úspěchů

FN zastavil. Ve vývoji strany přišel další zlom, tentokrát ale spojený s její vnitřní integritou a prvními náznaky vnitrostranických bojů o místo leadera strany. Po smrti zmiňovaného J.-P. Stirboise se druhou hlavní postavou v čele strany vedle J. M. Le Pena stal další výrazný politik, Bruno Mégret. Soupeření mezi těmito dvěma silnými osobnostmi vyústilo ve vnitrostranickou krizi⁶, která skončila odštěpením části FN. Bruno Mégret spolu s následovníky Národní fronty opustil, aby založil vlastní konkurenční subjekt - Republikánské národní hnutí (Front National Mouvement, později přejmenované na Mouvement National Républicain, MNR), které z FN odvedlo některé její elitní představitele a pokusilo se převzít její postoje a pozici v rámci stranického systému. (Perottino 2011: 88) Tento vnitřní otřes měl důsledek v narušení stability volebních výsledků. Ve volbách do Evropského parlamentu v roce 1999 získala FN pouze 5,86 % hlasů, což byl její nejhorší volební výsledek za více než poslední desetiletí. Mégretova MNR nicméně získala pouhých 3 % a nikdy se nestala významnější politickou silou. (Stockemer 2007: 50; Perottino 2011: 88)

Ačkoliv tedy vnitrostranická krize a vznik MNR v určitou chvíli znamenaly pro Národní frontu propad ve volebním zisku, jednalo se pouze o krátkodobé ohrožení. S prezidentskými volbami v roce 2002 přišel další významný moment ve vývoji strany. Jean-Marie Le Pen získal v prvním kole 16,86 % platných hlasů, čímž z volebního souboje vyřadil úřadujícího socialistického premiéra Lionela Jospina (16,18 % hlasů) a jako zástupce krajní pravice se tak poprvé v historii dostal do druhého "run-off" kola francouzských prezidentských voleb, aby se utkal s prezidentem Jacquesem Chiracem. Tato situace byla napříč politickým spektrem šokující a nečekaná a ve druhém kole se tak i levicoví politici a voliči rozhodli proti krajně pravicovému J. M. Le Penovi podpořit J. Chiraca, který se tak s 82,21 % hlasů stal vítězem voleb ve druhém kole. (Lewis-Beck 2004: 1)

Stejně jako v případě volebního úspěchu v Dreux či prvního úspěchu na celonárodní úrovni ve volbách do Evropského parlamentu v roce 1984

⁶ Jak uvádí M. Perottino (2011: 88), byla tato vnitrostranická krize způsobena zejména neochotou J. M. Le Pena ustoupit ze své pozice lídra strany ve chvíli, kde se FN pokoušela modernizovat image a měnit strategii nástupu k moci.

lze říci, že pro stranu byly tyto volby dalším upevněním její pozice ve stranickém systému. Co je v kontextu této práce také důležité, je fakt, že kromě Národní fronty jako politického subjektu se tímto na celonárodní úrovni legitimizovala řada dříve neakcentovaných témat. Jean-Marie Le Pen *“byl schopen vyvolat a utvrzovat představu, že je vhodným a schopným mediátorem nových, dosud neformulovaných otázek, které ostatní aktéři nepřijímali jako legitimní, avšak voliči je jako zásadní pocítovali.”* (Perottino 2011: 86) Konkrétní témata, která provázela tuto prezidentskou volbu a byla pro její výsledky stěžejní, byla nezaměstnanost, kriminalita, sociální nerovnosti, otázka penzijních fondů a imigrace. Zatímco L. Jospin byl podle voličů považován za nejlepšího kandidáta v otázkách nezaměstnanosti a důchodů, J. Chirac u voličů neuspěl ani v jednom z témat a právě J. M. Le Pen byl voliči považován za nejlepšího kandidáta v otázkách kriminality a imigrace. Programový důraz na právo a pořádek a protiimigrační postoje tedy byly pro úspěch Le Pena stěžejní. (Lewis-Beck 2004: 3-4)

Kromě specifických témat ovlivňujících volbu J. M. Le Pena naznačuje Michael S. Lewis-Beck (2004: 3) i existenci prostorového vzorce ve volebním chování, kdy pozoruje vyšší volební zisk Národní fronty v těch departementech, které sousedí s hranicemi, a kde je i vyšší pravděpodobnost přílivu imigrantů. Jak otázce specifických problémů vázaných na socio-demografické charakteristiky, tak případným prostorovým vzorcům ovlivňujícím volbu FN, se bude tato diplomová práce věnovat ve své analytické části.

Tento úspěch již Jean-Marie Le Pen v dalších prezidentských volbách nedokázal zopakovat a popularita jeho i samotné strany se snižovala. V roce 2007 utrpěl porážku, když získal 10,44 % hlasů v prezidentské volbě a nepostoupil do druhého kola. Jeho bývalé voliče na svou stranu přetáhl vítěz voleb Nicolas Sarkozy kandidující za pravicovou Unii pro lidové hnutí (UMP), protože ve svém značně populistickém programu akcentoval témata, která dříve pojmenovávala právě pouze Národní fronta, jako je regulace a kontrola přistěhovalců a důraz na bezpečnost. (Art 2011: 134; Perottino 2011: 87,90; Shields 2010: 25) Ve volbách do Národního shromáždění

v tom samém roce se výsledek strany propadl na pouhých 4,29 % hlasů, což byl nejhorší volební zisk za posledních 20 let. V roce 2007 poprvé po 20 letech klesl volební výsledek strany pod 5 %. (Stockemer 2007: 50) Jean-Marie Le Pen, jehož vůdčí pozice ve straně byla již jednou v ohrožení, v návaznosti na tyto volební neúspěchy v roce 2010 oznámil, že v příštích prezidentských volbách roku 2012 již nebude kandidovat. (Perottino 2011: 88)

Zároveň s tím J. M. Le Pen oznámil, že se na dalším sjezdu již nebude ucházet o křeslo předsedy strany. Věřil, že v jeho odkazu může pokračovat jeho dcera Marine Le Pen, která byla členkou FN již od roku 1986 a v nejužším vedení strany se pohybovala od roku 2000. (Perottino 2011: 89; Startin 2014: 280) Na stranickém sjezdu v lednu 2011 byla skutečně zvolena do čela FN, a to s podporou 67,65 % hlasů v přímé delegátské volbě. Tím skončila jedna éra ve vývoji Národní fronty, kterou lze velmi zjednodušeně označit jako období "lepenizace". Tento pojem M. Perottino (2011: 87) vysvětluje jako přejímání určitých tezí a názorů J. M. Le Pena nejprve jeho spolustraníky a poté francouzskými voliči. Jejich hlasy pro Národní frontu jsou faktickým zhmotněním legitimizace témat krajní pravice ve veřejném diskursu.

Jak ale sám Perottino dále upozorňuje, v éře odstartované s nástupem Marine Le Pen do čela strany se programová tvář Národní fronty tolik nemění. Ačkoliv se nová předsedkyně snaží působit v určitém ohledu umírněněji než její otec⁷, stále čerpá velkou část podpory z jeho image. (Perottino 2011: 90) Přestože v srpnu 2015 byl Jean-Marie Le Pen z Národní fronty vyloučen a jeho vztah s dcerou velmi ochladl⁸ (BBC 2015), je zřejmé, že ve straně, kterou po 40 let budoval, bude jeho odkaz dále přítomen. Výše popsaná "lepenizace" totiž v rukou Marine Le Pen pokračuje v tom smyslu, že se - na rozdíl od svého otce - snaží dostat

⁷ Na rozdíl od něho netvrdí, že plynové komory byly pouhým detailem druhé světové války. (Perottino 2011: 90)

⁸ J. M. Le Pen byl ze strany vyloučen poté, co opakovaně potvrdil svůj výrok o holokaustu (viz výše). Již v roce 2007 v deníku Le Monde prohlásil, že "nelze popřít nerovnost mezi rasami", jindy uvedl, že vůdce vichistické Francie Philippe Pétain nepovažuje za kolaboranta. Na adresu své dcery uvedl, že se stydí za to, že s ní sdílí příjmení. (BBC 2015)

k moci skrze spolupráci s pravicovými stranami. Národní fronta se pod jejím vedením má normalizovat, dostat se k moci a prosazovat zde legitimně svůj program. (Perottino 2011: 90-91) Témata FN se tak dále stávají součástí veřejného diskursu.

Marine Le Pen se tato strategie prozatím vyplácí. Již rok po svém zvolení do čela strany získala v prezidentských volbách v roce 2012 17,9 % hlasů a v témže roce se volební zisk strany ve volbách do Národního shromáždění po minulém propadu vyšvihl na 13,6 %. Velmi vysoký nárůst také strana zaznamenala ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2014, kdy s 24,9 % hlasů obsadila 24 křesel. Výsledky loňských regionálních voleb, ve kterých FN od voličů obdržela 27,73 % hlasů, napovídají, že strana pod vedením dcery svého dlouholetého vůdce nabírá druhý dech a je na cestě k vytyčenému cíli, tedy prosazení krajně pravicových témat ve vysoké politice.

1.2. Programová charakteristika strany

Ústředním bodem, ze kterého vychází všechny programové postoje Národní fronty, jejím *raison d'être*, je francouzská národní identita. Strach z jejího ohrožení se prolíná programem a rétorikou strany již od jejího vzniku a je výchozím bodem pro tvorbu veškerých politických pozic. (Balent 2013: 164; Kudláček 2008: 64)

Národní identita je podle pohledu FN podkopávána z několika zdrojů. V 70. a 80. letech byl hlavním nepřítelem mezinárodní komunismus, který byl stranou považován za ztělesnění opaku západní civilizace a evropských svobod. Po konci studené války se některé pozice FN musely změnit - nyní již nešlo o konfrontaci s komunismem, ale s globalizací a multikulturalismem. Ze strany, která dříve podporovala Evropu jakožto protiváhu Sovětskému svazu se nyní stal silně euroskeptický subjekt, považující Evropskou unii za jednu z hrozeb národní suverenity. (Balent 2013: 164, 167) Evropská integrace je podle FN procesem vedoucím ke konci suverénních států a k totalitárnímu právnímu systému.

Strana byla také jedním z největších odpůrců evropské ústavy a svým voličům doporučila v referendu o jejím přijetí hlasovat negativně. (Prudíková 2005: 181-182) Členství v Evropské unii vnímá jako omezení vlastního národního rozhodování, stejně tak má negativní vztah ke členství Francie v NATO. (Kudláček 2008: 65-66) Odpor k Evropské unii je tedy zjevně založený na zmíněném principu národní identity.

Zřejmě nejviditelnější složkou programového vymezení Národní fronty je její anti-imigrační postoj. Ten vychází z předpokladu, že lidé nejsou rovnocenní, že kulturní či náboženské zvyky přistěhovalců nejsou s francouzskou kulturou slučitelné. Tato nekompatibilita a její prohlubování integrací cizinců podle Národní fronty ohrožuje samotnou existenci francouzského národa. (Balent 2013: 165; Kudláček 2008: 64) Imigrace je stranou vnímána i jako ekonomické téma, a to v kontextu narůstající nezaměstnanosti a sociální politiky. Národnostní princip má být dle FN uplatněn i v této oblasti, konkrétně zvýšením odvodů sociálního a zdravotního pojištění cizinců. Dále pak strana požaduje legislativní úpravu, která by zabránila přistěhovalcům za prací. Samotné získání občanství by mělo být získáno až po prokázání plné asimilace do francouzské společnosti. (Kudláček 2008: 67-68) S tématem imigrace se tedy pojí i ekonomický protekcionismus upřednostňující v oblasti zaměstnanosti a sociálních dávek francouzské občany. (Balent 2013: 165)

Dalším programovým tématem Národní fronty je oblast práva a pořádku. Strana se zasazuje o přísnější tresty včetně znovuzavedení trestu smrti, přísnější přístup k mladistvým a vyhoštění cizinců, kteří spáchali trestný čin. Imigrace je v očích FN masovou invazí, která jednak podkopává francouzskou identitu, jednak je zdrojem zvyšující se kriminality. (Carvalho 2013: 97) V tomto kontextu se strana dále zaměřuje na potírání nelegální migrace a klade důraz na důslednější kontrolu hranic - pravomoci v této oblasti by dle FN měly být vráceny do rukou jednotlivých států, s čímž se pojí i požadavek na zrušení Schengenského prostoru. (Balent 2013: 165; Kudláček 2008: 66-67)

Co se týče ekonomiky, jak již bylo naznačeno, podporuje Národní fronta státní intervencionismus, konkrétně pak zaměřený na podporu francouzských občanů a naopak omezení či naprosté odebrání sociální podpory cizinců. Ačkoliv nejprve strana bránila až ultra-liberální ekonomické principy, v souvislosti s proletarizací svého elektorátu musela tento postoj změnit a stala se obráncem sociálních práv chudých občanů, kteří jsou nespokojeni s etablovanými levicovými stranami a cítí se být ohroženi globalizací. (Balent 2013: 166)

Výše popsany odklon od ekonomického liberalismu po nástupu Marine Le Pen ještě více posílil. Důraz na solidarismus, tedy sociální přístup, se pod jejím vedením stal jednou z hlavních programových linií strany. Národní fronta cílí na skupiny lidí s nízkými příjmy, nezaměstnané a jinak ekonomicky deprivované voliče, tzv. “losers of globalisation”. (Balent 2013: 166-167; Perottino 2011: 90)

Spolu se změnou ve vedení strany došlo k několika dalším proměnám v jejím programovém vymezení. Z obecného negativního postoje proti imigraci přesunula Národní fronta pozornost směrem k islámu, který popisuje jako fanatické a expanzionistické náboženství. Opět je zde kladen důraz na nekompatibilitu s francouzskými kulturními hodnotami, kdy jsou v tomto kontextu zmiňovány zejména halal potraviny, pouliční modlitby a výstavba mešit. To, že strana věnuje pozornost specificky jen islámu, je také do jisté míry strategickou záležitostí odvracející pozornost od obvinění z anti-semitismu, způsobená zejména zde již zmíněnými výroky J. M. Le Pena (Balent 2013: 167-168; Kudláček 2008: 69)

Na rozdíl od svého otce Marine nestaví stranu do pozice radikálního vyvrhela ve stranickém systému a naopak se snaží o určitou normalizaci image Národní fronty, s cílem integrovat se jako legitimní politická síla do politického systému. (Balent 2013: 168; Perottino 2011: 90)

Princip národní identity jako základní pohled na svět, který Národní fronta sdílí, se nicméně nezměnil a stále tvoří její ideový základ. S vedením Marine Le Pen se některé programové charakteristiky strany upravují

či zpřesňují, k zásadnímu obratu ale po jejím nástupu do čela strany nedošlo. V rétorice strany se stále prolíná téma práva a pořádku, imigrace, ekonomického protekcionismu francouzských občanů a apel na etnicitu.

2. Dosavadní stav poznání

Vysvětlení volebních úspěchů radikálně pravicových populistických stran je v politické vědě tématem, kterému se od 80. let věnuje stále více autorů. V odborné literatuře existuje velké množství prací, z nichž každá se tímto tématem zabývá na jiné úrovni - někteří autoři se soustředí na samotné vymezení radikálně populistické pravice jako takové, mnozí pak zkoumají přímo příčiny jejich volebních úspěchů. Rozdíly lze pak spatřovat nejen ve zvolené úrovni zkoumání (zaměření na jednu stranu či komparativní analýza více stran, analýza dat na celostátní či na lokální úrovni agregace, atd.) ale i v identifikaci možných vysvětlení a následně vybraných proměnných, které jsou analyzovány.

V rámci společenskovědního výzkumu lze jen obtížně identifikovat pouze jeden faktor, který způsobuje jakýkoliv sociální jev či charakteristiku. Příčiny společenských jevů, volební podporu nevyjímaje, jsou vždy různorodé a k jejich analýze je tak potřeba přistupovat komplexně. Tato kapitola si klade za cíl představit stav poznání této problematiky a přiblížit nejznámější teoretické přístupy, které se jí zabývají. Posléze bude vytvořen vlastní teoretický rámec a představeny hypotézy a konkrétní proměnné, kterými se bude tato diplomová práce zabývat.

Jedním z nejvýznamnějších teoretiků radikální pravice je italský politolog Piero Ignazi, který ve své knize *Extreme Right Parties in Western Europe* (2006) zkoumá ideologické i terminologické vymezení⁹ těchto politických stran, analyzuje jejich vývoj a zabývá se také pro tuto práci podstatnou analýzou důvodů volebních úspěchů extrémní pravice. Právě francouzská Národní fronta je v Ignaziho knize (2006: 1) považována za jeden z nejdůležitějších subjektů této stranické rodiny, která poskytuje odpověď na požadavky postindustriální společnosti, na něž dosud

⁹ Ignazi používá termín extrémně pravicové strany. Radikální pravice se dle něho vztahuje na limitovaný sektor pravicového extremismu, který není ve své podstatě antisystémový. (Ignazi 2006: 28)

nedokázaly adekvátně reagovat etablované strany. Mezi tyto požadavky spadá zejména téma obrany národní identity, její krize a odcizení způsobené atomizací společnosti, nástupem globalizace a delegací moci na supranacionální instituce. (Ignazi 2006: 2) Tyto strany jsou v Ignaziho terminologii označovány jako post-materiální extrémní pravice, a to na základě okolností jejich vzniku, které budou nyní stručně představeny.

Postindustriální vývoj západní společnosti vedl k úpadku ekonomicky založených štěpných linií a vzniku nových, založených na postmateriálních hodnotách. Na základě těchto změn vznikaly strany nové levice - na pravé straně politického spektra nicméně nové požadavky, reflektující nemateriální zájmy, zůstávaly po dlouhou dobu nevyslyšeny a objevil se tak prostor pro vznik extrémně pravicových stran. Po postmateriální tiché revoluci na levici tedy jako odezva přichází tichá kontrarevoluce na pravici. Programově se tyto strany soustředí na nová témata související s oslabením národní identity, erozí tradičních společenských a volebních vazeb, či kolapsem morálních standardů. V politickém systému často vyplňují prostor, který konzervativní pravice nechává prázdný v důsledku toho, že není schopna do svého programu a rétoriky zahrnout témata jako je například imigrace či právo a pořádek. (Eatwell 2003: 55; Ignazi 1995: 2-3, 7; 2006: 201) Právě skutečnost, že konzervativní pravice nedokázala tato témata uchopit, vytvořila příležitost pro strany extrémní pravice a byla pro jejich vznik a volební úspěchy zcela zásadní.

Co se týče příčin úspěchu těchto stran, zmiňuje Ignazi hned několik možných vysvětlení. Tak jako je tomu u jiných nových či marginálních politických subjektů, i stranám extrémní pravice vyhovuje proporční volební systém, minimální požadavky na účast ve volbách a také soutěž v sekundárních volbách. Souhrnně lze tyto podmínky označit jako určité institucionální faktory, které hrály mimo jiné velkou roli právě v případě úspěchu francouzské Národní fronty. Jak bylo popsáno v předchozí kapitole, jedním z prvních úspěchů FN byl volební výsledek ve volbách do Evropského parlamentu, posléze profitovala ze změny volebního

systému do Národního shromáždění, který byl v roce 1986 výjimečně proporční a straně umožnil se prosadit na celostátní úrovni a legitimizovat se. (Ignazi 2006: 205) Dalším důležitým faktorem je podle Ignaziho probíhající proces de-alignmentu, který s sebou nese vysokou volatilitu a pokles stranické identifikace a loajality. Toto odcizení voličů od etablovaných politických stran autor považuje za klíčový faktor, naopak sociodemografické charakteristiky jsou dle něho méně důležité. Přesto uznává argument, že elektorát těchto stran tvoří zejména tzv. “modernization losers”, mezi nimiž nalezneme právě sociodemografické podobnosti - je zde velký podíl manuálních pracovníků, méně vzdělaných a nízkopříjmových voličů. Ignazi zdůrazňuje, že se nejedná o mechanický vztah, přisuzuje mu nicméně velkou pravdivost. (Ignazi 2006: 206-207, 247-255) Pro úspěch extrémní pravice je dále důležitá obecná ideologická radikalizace, polarizace stranického systému a politizace nových doposud umlčovaných témat, která zde již byla zmíněna. Stranám pak vyhovují i antistranické sentimenty ve společnosti, které se objevují ve chvíli, kdy klesá důvěra v etablované strany a demokratické zřízení obecně - jedná se tedy o krizi legitimacy, která vytváří dobré podmínky pro úspěch extrémní pravice. (Ignazi 2006: 207-215)

Dalším často využívaným teoretickým uchopením, které Ignaziho koncept podrobněji rozvíjí, je rozdělení možných vysvětlení volební podpory a jejich zdrojů do dvou skupin. Jedná se o teorie oddělující od sebe stranu poptávky a nabídky, tzv. “demand-side theories” a “supply-side theories”. S tímto rozdělením pracuje například Roger Eatwell (2003), Cas Mudde (2007), dvojice Ivarsflaten a Gudbrandsen (2012) a mnoho dalších autorů. Obecně lze říci, že teorie poptávky vychází přímo z požadavků a charakteru elektorátu a hledá tak vysvětlení volby radikální pravice v poptávce vzniklé ve společnosti. Zabývá se socio-demografickými charakteristikami elektorátu a politickým vývojem, který zvyšuje poptávku po radikálně-pravicové politice. Teorie nabídky je naopak zaměřena přímo na tyto politické strany, jejich programové a strategické charakteristiky

a v neposlední řadě institucionální kontext, ve kterém tyto strany vznikají a ve kterém mají vhodné výchozí podmínky k průniku do politického systému. Vzhledem k tomu, že tato diplomová práce se primárně zabývá právě elektorátem a jeho skladbou, bude blíže představena teorie poptávky, její využití a konkrétní prvky, se kterými se pojí.

Jedním z nejčastějších aspektů zmiňovaných různými autory při zkoumání zdrojů volební podpory radikální pravice v rámci teorie poptávky je imigrace. Bezesporu jde o problematiku, která je radikálně pravicovými stranami výrazně akcentována, mnohdy jsou proto označovány jako strany monotematické. Takto na ně pohlíží i Roger Eatwell (2003: 49), který se tématem imigrace zabývá v rámci teze stran jednoho tématu (single-issue thesis)¹⁰. Radikálně pravicové strany dle této teze získávají volební podporu právě díky své anti-imigrační politice. Vzestup francouzské Národní fronty v 80. letech je podle Eatwella spojen právě s faktem, že strana ve velké míře začlenila problematiku imigrace do své rétoriky a poskytla tak průchod obavám francouzských voličů. Například v prezidentských volbách v roce 1995 považovalo 22 % registrovaných voličů a až 53 % voličů J. M. Le Pena imigraci za hlavní politickou prioritu, což jistě tvoří dobrý základ pro podpoření Eatwellovy teze. (Eatwell 2003: 49)

Politické strany radikální pravice, francouzskou Národní frontu nevyjímaje, mají skutečně v jádru svých programů restriktivní imigrační politiku, cílící na zastavení či omezení imigrace a z ní vyplývající náboženské, etnické a kulturní diverzifikace západoevropské společnosti. (Ivarsflaten, Gudbrandsen 2012: 3) V oblastech, kde je koncentrováno velké množství imigrantů, je větší pravděpodobnost, že zdejší elektorát bude inklinovat k radikální pravici. Voliči těchto stran mají dle výzkumů více proti-imigrační postoje, jsou méně tolerantní k cizincům než ostatní voličské

¹⁰ Označení radikálně pravicových stran jako monotematických je problematické, jak ostatně připouští sám Eatwell (2003: 49) - tyto strany mají mnohem širší program, orientují se i na jiná témata. Blíže se pak problému zařazení radikální pravice mezi monotematické strany věnuje Cas Mudde. Strany jednoho tématu jsou definovány tím, že nemají specifickou sociální strukturu voličů, volební podpora stojí na jednom ústředním tématu, nemají prakticky žádný ideový základ a vymezují se pouze kolem jednoho problému. Tomuto vymezení nicméně radikálně pravicové strany ani samotná francouzská Národní fronta neodpovídají. (Mudde 1999: 184-189)

segmenty. Xenofobní apel může být atraktivní pro ty voliče, kteří mají pocit, že příliv imigrantů do země ohrozí kulturní a hodnotovou homogenitu. Dalším aspektem je pak strach ze ztráty zaměstnání či sociálních výhod ve prospěch imigrantů, ačkoliv se tyto obavy nezakládají na reálné hrozbě a souvislost mezi růstem nezaměstnanosti a růstem imigrace není prokázána. (Givens 2005: 75; Golder 2003: 438) Tyto postoje bývají v odborné literatuře spojovány i se specifickým sociodemografickým profilem voličů radikální pravice, zejména co se týče nízké úrovně vzdělání. (Ivarsflaten, Gudbrandsen 2012: 4)

Přímé spojení imigrace a volby radikálně pravicových stran ale nelze jednoznačně potvrdit. Mnohé studie v tomto ohledu přinášejí protichůdná zjištění, v závislosti na zvolené metodě analýzy či úrovni agregace. (Givens 2005: 78)

Jedním z dalších zdrojů volební podpory radikální pravice, který je často zdůrazňován, je vzrůstající deziluze voličů a nedůvěra v politický establishment. Tato deziluze vyplývá z několika aspektů. Za prvé jde o průvodní jev globalizace a evropské integrace, která v mnoha ohledech přesunula politická rozhodnutí na supranacionální úroveň a mimo přímou kontrolu elektorátu. Obecně se rozšiřující demokratický deficit je pak prohlubován i na úrovni národních států, kde k němu přispívají korupční kauzy politických stran a představitelů politického establishmentu. Voliči radikální pravice jsou tak často popisováni jako segment elektorátu, který vyjadřuje nespokojenost s mainstreamovými stranami a tím určitý protest. (Eatwell 2003: 51; Ivarsflaten, Gudbrandsen 2012: 3)

Radikálně pravicové strany na tuto deziluzi apelují ve svých programech, jejich rétorika je často namířena proti politickému establishmentu a často také proti Evropské unii. Tyto strany se prezentují jako hlas lidu, bránící “obyčejného” občana před zkorumpovanými politickými elitami, které se voličům stále vzdalují. (Ivarsflaten, Gudbrandsen 2012: 3) Jak upozorňuje Eatwell (2003: 52), protestní hlasy vycházející z nespokojenosti společnosti s mainstreamovými stranami jsou

ze své podstaty velmi nestálé, vedou k rychlým úspěchům a stejně rychlým pádům a nejsou spojené se specificky strukturovaným elektorátem.

S touto deziluzí se neodlučitelně pojí i rozpad tradičních voličských vazeb, na který upozorňuje již Ignazi (viz výše) a rozpad sociálních struktur, vedoucí ke ztrátě identity. Společenská identita občanů navázaná na politickou stranu či odbory, náboženské vyznání či třídní vazby byla v postindustriálním globalizovaném světě vystřídána sociální izolací a vykořeněním. U některých voličů pak dochází k hledání nových zdrojů vlastní identity - nejjednodušší cestou je pak ztotožnění se s národem a etnicitou, poskytující abstraktní pocit sounáležitosti. Mnohé studie prokázaly, že voliči žijící v izolovaných oblastech a voliči se slabými vazbami na církve či odbory tendují k volbě radikální pravice, francouzskou Národní frontu nevyjímaje. (Eatwell 2003: 52-53)

Volební podpora radikální pravice je dále často mnoha autory přímo spojována s ekonomickými faktory. Dle tohoto vysvětlení, které lze po vzoru Eatwella označit jako "teorii ekonomických zájmů", pro strany radikální pravice hlasují zejména voliči, kteří jsou ekonomicky deprivovaní, mají nízkou životní úroveň, jsou nekvalifikovaní nebo nezaměstnaní. Jako významná složka elektorátu těchto stran jsou specificky označováni muži, kteří pracují na dělnických pozicích a mají nižší vzdělání. (Eatwell 2003: 57; Ivarsflaten, Gudbrandsen 2012: 3)

Počáteční jistota spojená s tímto přístupem nicméně s mnoha konkrétními výzkumy ztrácí na jednoznačnosti. Ačkoliv k volbě radikální pravice skutečně více inklinují ekonomicky deprivovaní, nekvalifikovaní a méně vzdělaní voliči, v sociální struktuře elektorátu těchto stran se mnohdy objevují variace napříč různou úrovní ekonomického statutu voličů. Radikálně pravicové strany volí mnohdy i ti, kteří do této kategorie voličů dle socio-demografického zařazení nespádají. Tito voliči nicméně sdílejí obavy z ekonomické deprivace, která by jim mohla hrozit s postupující globalizací trhů například v souvislosti s přesunem mnoha částí průmyslové výroby do jiných zemí. (Ivarsflaten, Gudbrandsen 2012: 3)

Jak upozorňuje Eatwell (2003: 57-58), při volbě založené na ekonomických zájmech velice záleží i na spojení ekonomických témat, zejména nezaměstnanosti a sociální politiky, s otázkou imigrace.

Pokud se zaměříme na konkrétní analýzy zabývající se voličskou základnou francouzské Národní fronty či jiných radikálně pravicových populistických stran, většinou se zde prolínají všechny zmíněné teoretické přístupy a je analyzována kombinace možných vysvětlení. Například dvojice M. Lubbers a P. Scheepers (2002) ve svém článku zkoumá volbu francouzské Národní fronty z tzv. mikro a makro perspektivy. Předpokládají, že pravděpodobnost volby FN je vyšší u lidí nezaměstnaných, s nižším vzděláním, nízkým příjmem a anti-imigračními postoji. Zvyšuje se také s tím, jak je volič nakloněn autoritářským principům, jak je nespokojený s politickým systémem, pokud trpí ekonomickou či sociální deprivací, nebo se jí v budoucnu obává. Dále pokud je zastáncem tržního liberalismu, volí dle jejich předpokladů spíše FN než-li sociodemokratickou Parti socialiste. Tyto proměnné jsou posléze zkoumány pomocí víceúrovňového modelování. (Lubbers, Scheepers 2002: 123-127) Stejně tak Alan E. Kessler a Gary P. Freeman (2005) očekávají vyšší podporu pro tyto politické strany v zemích, kde jsou silné anti-imigrační postoje a politická nespokojenost se pojí s vysokou úrovní nezaměstnanosti a množstvím cizinců v zemi. (Kessler, Freeman 2005: 265) Pavel Maškarinec pak ve své analýze voličské základny Švédských demokratů do regresního modelu zahrnuje proměnné jako je velikost obce, úroveň vzdělání, úroveň kriminality, nezaměstnanost, výše příjmů a věk a počet imigrantů. (Maškarinec 2011: 83-84)

Radikálně pravicové strany dle dosavadních poznatků politické vědy cílí na ekonomicky deprivované voliče a zároveň se vymezují proti těm, které označují za viníky špatné ekonomické situace některých voličů, tj. proti globalizaci, evropské integraci a v neposlední řadě imigrantům. To platí i v případě francouzské Národní fronty, která, jak bylo popsáno v předcházející kapitole, spojuje otázku imigrace s nezaměstnaností a sociálními otázkami.

3. Teoretická východiska práce

Předcházející kapitola poskytla stručný náhled na dosavadní stav poznání v rámci zkoumané problematiky volební podpory a struktury voličské základny radikálně pravicových stran. Představené teoretické přístupy, poskytující možná vysvětlení úspěchu těchto politických subjektů, nalézají hlavní příčiny a zdroje volební podpory v několika faktorech socio-demografického či socio-ekonomického charakteru. V zásadě se však všechna dílčí vysvětlení spojují v několika výchozích aspektech společenského vývoje, spojených s modernizací a globalizací.

Cílem této kapitoly je představit teoretický rámec, který bude vycházet z uvedených dosavadních teoretických poznatků a s nímž bude následně pracovat vlastní analýza této práce. S ohledem na dostupnost dat, problematické aspekty těchto teorií a jejich aplikovatelnost na konkrétní případ francouzské Národní fronty bude tento rámec tvořen následujícími třemi zastřešujícími kategoriemi.

První kategorie možných vysvětlení volební podpory radikálně pravicových populistických stran, popisující skladbu jejich elektorátu, jsou vysvětlení vycházející z ekonomické deprivace. Tento koncept je v souvislosti s pátráním po zdrojích volebních úspěchů těchto stran jedním z nejčastěji používaných. Ekonomická deprivace je spojena s rostoucí frustrací voličů, která může vyústit právě ve volbu politických subjektů radikální populistické pravice. Tato frustrace vyplývá z porovnání ekonomického statutu jedince s nenaplněnými očekáváními, která jsou založena buďto na jeho ekonomickém postavení v minulosti, nebo na vlastním porovnání s ostatními jedinci ze stejné referenční sociální skupiny. (Rydgren 2007: 247) V rámci tohoto přístupu se pracuje s několika dílčími charakteristikami, které popisují možnou strukturu voličské základny radikálně pravicových stran. Jedná se zejména o nízkopříjmové skupiny se špatnou životní úrovní, manuálně pracující a nekvalifikované dělníky, lidi s nižším vzděláním a nezaměstnané. Pokud se zaměříme přímo

na program francouzské Národní fronty, vidíme zde cílení na tyto deprivované skupiny obyvatel. Jean-Marie Le Pen apeloval na to, aby francouzští občané měli na pracovním trhu přednost před cizinci a spojoval problematiku nezaměstnanosti s imigrací. (Givens 2005: 68; Golder 2003: 438) Ekonomická deprivace voličů bude v analýze zachycena pomocí sledování úrovně nezaměstnanosti, podílu občanů v různých profesních kategoriích a podílu občanů v kategoriích dle stupně dosaženého vzdělání a životní úrovně.

Druhou kategorií, zahrnující několik dílčích aspektů volební podpory radikální pravice, které byly přiblíženy v předchozí kapitole, je rozpad sociálních vazeb a krize identity spojená se sociální izolací. Jedná se o jeden z projevů společenských změn, které nastaly v souvislosti s postupující modernizací a procesem globalizace. Rozpad sociálních vazeb má dvojí podobu. Za prvé jde o společenské vazby mezi jednotlivci, které v postindustriálním světě stírá izolace. Identita jedince, která byla v minulosti dána sociálními vazbami, se ocitá v krizi. Jak bylo popsáno v předchozí kapitole, nové zdroje identity jsou mnohdy hledány v etnicitě a konkrétní vazby mezi jedinci ve společnosti jsou nahrazeny abstraktní vazbou na národ. Za druhé se pak jedná o de-alignment, neboli rozvolnění tradičních voličských vazeb na politické strany. Tento společenský jev, na který klade důraz zejména Piero Ignazi (2006: 206), je spojen s obecným poklesem stranické identifikace, poklesem důvěry v etablované politické strany a v demokracii jako takovou. Stejně jako u rozvolnění společenských vazeb, i zde dochází ke krizi identity, která byla například u dělnických skupin tradičně spojena se sociálně-demokratickými stranami či odbory. Voličská základna radikálně pravicových stran je dle tohoto konceptu složena z voličů, kteří jsou nespokojeni s politikou etablovaných stran a chtějí je ve volbách "potrestat" protestním hlasem, a z voličů, kteří jsou sociálně izolovaní, žijí ve vyloučených lokalitách a na okrajích měst.

Apely na krizi důvěry v etablované strany vidíme i u francouzské Národní fronty. Jak bylo blíže popsáno v kapitole věnující se vývoji strany, zejména za působení Jean Marie Le Pena se FN stavěla do role určitého

tribuna lidu, chránící jej před mainstreamovými stranami, které jsou poznamenané korupčními kauzami. Antagonismus “my proti všem”, využívající pokles důvěry ve společnosti, stavějící stranu do opozice proti establishmentu a evropské integraci, je bezesporu výraznou složkou v programu Národní fronty. Jak bylo ale v předchozí kapitole uvedeno, protestní hlasy jsou charakteristické tím, že vedou ke krátkodobým výkyvům ve volební podpoře, kdy po jednorázovém úspěchu v dalších volbách dochází k poklesu, případně úplné marginalizaci politického subjektu. Vzhledem k dlouhodobosti a stabilitě úspěchů francouzské Národní fronty tedy nelze hledat zdroje volební podpory v těchto protestních hlasech, jejichž voličská základna bývá nestálá a nestrukturovaná. Problematika rozvolnění tradičních vazeb voličů na politické strany a z ní vyplývající protestní hlasy tedy v analýze nebudou zohledněny. Stejně tak euroskeptické postoje, na které Národní fronta spolu s jinými stranami radikálně populistické pravice apeluje, tato práce ve své analytické části nebude sledovat, a to z důvodu nedostupnosti dat o vztahu francouzských občanů k EU na sledované úrovni departementů. V rámci tohoto konceptu tak do analýzy vstoupí faktory zachycující sociální izolaci voličů. Na základě dat, která jsou na zvolené úrovni agregace dostupná, byly pro analýzu vybrány proměnné, zachycující geografické rozložení obyvatelstva dle stupně urbanizace. Předpokladem je, že lidé žijící v izolovaných oblastech a na předměstích budou více inklinovat k volbě Národní fronty.

Třetí kategorií možných vysvětlení volební podpory radikálně pravicových populistických stran, prolínající se takřka všemi studiemi, které se tímto tématem zabývají, je problematika imigrace. Jak bylo v předchozí kapitole uvedeno, jedná se o téma, které radikálně pravicové strany včetně francouzské Národní fronty ve svých programech zdůrazňují jako jedno z hlavních. Elektorát těchto stran dle teoretických přístupů akcentujících toto téma inklinuje k anti-imigračním postojům a zejména v oblastech, které se potýkají s vyšším přílivem imigrantů, mají radikálně pravicové strany vyšší volební podporu. Tyto strany ale mohou mít silnou voličskou základnu

i v místech, kde je počet imigrantů nízký. Volební podpora radikální pravice nevychází pouze z jednoho tématu, jak by se mohlo zdát například na základě zmiňované “single-issue thesis”. Pro její voliče je důležitý mezi jiným i důraz na právo a pořádek a ekonomické či sociální otázky - tedy témata, která radikální pravice s problematikou imigrace často spojuje. Jak bylo zmíněno výše, takovýmto způsobem otázku imigrace prezentovala i francouzská Národní fronta, která počty imigrantů přímo spojovala s počtem nezaměstnaných. (Givens 2005: 68) Otázka imigrace je tedy bezesporu podstatným aspektem zdroje volební podpory těchto stran, nikoliv ale jediným. Při zkoumání skladby a charakteru voličské základny těchto stran je o otázce imigrace potřeba uvažovat společně s ostatními faktory, jako je úroveň kriminality a nezaměstnanost.

Na základě představeného teoretického rámce budou v analytické části této práce ověřovány následující hypotézy:

Hypotéza 1: *Čím vyšší je úroveň ekonomické deprivace v departementu, tím vyšší je zde pravděpodobnost volby Národní fronty.*

Hypotéza 2: *Čím vyšší je úroveň sociální izolace v departementu, tím vyšší je zde pravděpodobnost volby Národní fronty.*

Hypotéza 3: *Čím vyšší je podíl imigrantů a nezaměstnaných na populaci departementu a čím vyšší je úroveň kriminality v departementu, tím vyšší je zde pravděpodobnost volby Národní fronty.*

4. Metodologická východiska práce

Jak již bylo zmíněno, francouzská Národní fronta je jednou z nejúspěšnějších politických stran v rámci radikálně populistické pravice. Navzdory dlouhodobosti a stabilitě jejích úspěchů se ale ve volební podpoře strany objevují značné rozdíly napříč zemí. Jednou z hlavních otázek tedy je, jak takové variace ve volební podpoře vysvětlit. Právě to je cílem předkládané diplomové práce, jejíž metodologické ukotvení bude představeno v této kapitole.

Základní úrovní výzkumu budou departementy metropolitní Francie a Korsika. Celkem tedy do analýzy vstoupí 96 územních jednotek administrativního členění. Tato úroveň agregace byla zvolena s ohledem na dostupnost dat a statistickou přesnost. Pokud by analýza pracovala například s daty na úrovni regionů, kterých v roce 2012 bylo v metropolitní Francii 22 (od letošního roku 13), mohly by výstupy práce poskytovat spíše zkrácený pohled na danou problematiku. Nižší územní jednotky jako arrondissementy a kantony slouží pouze k administraci a nejnižší správní jednotkou po departementech jsou tak obce, kterých je ve Francii přes 36 000¹¹. Data na tak podrobné územní úrovni však nejsou k dispozici. Departementy tak s ohledem na dostupnost statistických dat socio-demografického charakteru a volebních výsledků poskytují statisticky nepřesnější jednotku měření.

I při zvolené úrovni výzkumu je však třeba mít na paměti možné metodologické problémy spojené s usuzováním individuálních charakteristik volebního chování na základě analýzy agregovaných dat. Taková vstupní data, ač jsou jediným zdrojem pro analýzu dané problematiky, mohou být ve výsledku ohrožena tzv. „ekologickou chybou“. Tento druh chyby byl popsán již v roce 1950 W. S. Robinsonem a spočívá ve zjištění, že *„statistický vztah, který je významný na agregátní úrovni, nemusí být významný na úrovni jednotlivce a naopak.“* (Kostelecký, Čermák, 2003: 531-532)

¹¹ V roce 2010 bylo na území metropolitní Francie 36 570 obcí. (INSEE)

Oproti mnoha jiným pracím, které se zabývají analýzou voličské základny či volebním chováním obecně, nesleduje tato práce delší časový úsek, ale soustředí se specificky vždy na jeden typ volebního klání. Konkrétně se jedná o volby do Národního shromáždění v roce 2012, prezidentské volby v roce 2012, regionální volby v roce 2010 a volby do Evropského parlamentu v roce 2014. Proměnné, které zachycují socio-demografické charakteristiky elektorátu a strukturální podobu departementů, se vztahují k roku 2012. Takové časové vymezení bylo zvoleno z toho důvodu, že tato práce analyzuje volební podporu opřenu o specifickou sociální strukturu elektorátu, která variuje v prostoru, v čase ale zůstává stabilní. Sledování delšího časového období by tak vzhledem k omezenému rozsahu této práce nebylo velkým přínosem a historický výčet volebních výsledků a drobných změn ve statistických údajích by naopak mohl způsobit nežádoucí odklon od stanoveného cíle.

V analytické části práce bude nejprve zmapována prostorová proměnlivost volební podpory Národní fronty v různých typech voleb, a to pomocí vytvoření vlastních volebních map v programu QGIS. Tyto mapy poskytnou grafické znázornění oblastí, ve kterých se vyskytuje největší volební podpora FN v různých typech voleb, na závěr bude zhodnoceno, které oblasti tvoří nejsilnější voličskou základnu.

Poté se práce pokusí vysvětlit územní variabilitu volebních výsledků Národní fronty a přiblížit tak strukturu voličské základny této strany nejen z hlediska jejího územního zakotvení, ale i z hlediska socio-demografických specifik a strukturálních charakteristik departementů. Vztah mezi volební podporou Národní fronty a vybranými charakteristikami francouzských departementů bude analyzován pomocí metody lineární regrese v programu SPSS. Postupně budou vytvořeny regresní modely pro každou teoretickou kategorii představenou v předchozí kapitole. Do těchto modelů jako závislé proměnné vstoupí volební výsledek Národní fronty v různých typech voleb, které byly specifikovány výše. Vzhledem k charakteristickým účinkům

dvoukolového většinového systému¹² budou pro první tři jmenované typy voleb zkoumány volební zisky z prvního kola.

Na základě teoretického rámce představeného v předcházející kapitole bude analýza sledovat souvislost mezi volební podporou Národní fronty a ekonomickou deprivací voličů v departementech, a to prostřednictvím následujících proměnných:

- **úroveň nezaměstnanosti:** podíl nezaměstnaných ve 4. kvartálu v roce 2012;
- **životní úroveň:** životní úroveň vyjádřená jako disponibilní příjem domácnosti v Eurech;
- **kvalifikovaní dělníci:** podíl kvalifikovaných dělníků;
- **nekvalifikovaní dělníci:** podíl nekvalifikovaných dělníků;
- **studenti:** podíl studentů;
- **neaktivní:** podíl ekonomicky neaktivních;
- **neúplné vzdělání:** podíl lidí ve věku 25-34 let¹³, kteří mají neúplné základní vzdělání;
- **základní vzdělání:** podíl lidí ve věku 25-34 let se základním vzděláním;
- **vyučení:** podíl lidí ve věku 25-34 let s vyučením;
- **maturita:** podíl lidí ve věku 25-34 let s maturitou;
- **vyšší odborná škola:** podíl lidí ve věku 25-34 let s VOŠ;
- **vysoká škola:** podíl lidí ve věku 25-34 let s VŠ.

V rámci druhé teoretické kategorie sledující vliv rozpadu sociálních vazeb a krize identity spojené se sociální izolací budou analyzovány následující proměnné:

¹² Tento systém ze své podstaty penalizuje malé strany a extremistické subjekty, které kvůli své marginalitě nepřekročí potřebnou hranici pro postup do druhého kola. (Eglie 2005: 123)

¹³ Věková kategorie 25-34 let byla zvolena z důvodu dostupnosti statistických údajů o vzdělání francouzské populace na úrovni departementů. INSEE poskytuje data právě v této věkové kategorii, která reprezentuje část populace v jejímž věkovém rozmezí již lze předpokládat ukončený proces vzdělávání. Na škodu nicméně může být, že nejsou zohledněny například starší skupiny obyvatel s nižším vzděláním, které se v současnosti nemohou uplatnit (horníci atp.).

- o **velké urbanizované oblasti:** podíl populace žijící ve velkých urbanizovaných oblastech;
- o **předměstí:** podíl populace žijící na předměstích;
- o **multipolarizované oblasti¹⁴:** podíl populace žijící v multipolarizovaných oblastech;
- o **izolované oblasti:** podíl populace žijící v oblastech izolovaných od vlivu centra.

Třetí soubor proměnných, které budou předmětem analýzy, je spojen s otázkou imigrace. Vzhledem k tomu, že data o anti-imigračních postojích samotných voličů na úrovni departementů nejsou dostupná, zaměří se tato diplomová práce na souvislost mezi počtem imigrantů a volebními výsledky FN. Mimo to budou zkoumány i faktory, které samotné strany radikální pravice s otázkou imigrace často spojují, jako je otázka práva a pořádku, spojená s úrovní kriminality, nebo již výše uvedená míra nezaměstnanosti. Do analýzy tak vstoupí následující proměnné:

- o **imigranti:** celkový podíl imigrantů na populaci;
- o **imigranti dle původu:** podíl imigrantů z EU; podíl imigrantů z Alžírsko; podíl imigrantů z Maroka; podíl imigrantů z Tuniska; podíl imigrantů z Turecka;
- o **imigranti dle pohlaví a věku:** podíl imigrantů mužského pohlaví do 25 let; podíl imigrantů mužského pohlaví 25-54 let; podíl imigrantů mužského pohlaví nad 55 let; podíl imigrantů ženského pohlaví do 25 let; podíl imigrantů ženského pohlaví 25-54 let; podíl imigrantů ženského pohlaví nad 55 let;
- o **kriminalita:** počet majetkových trestných činů na 1000 obyvatel; počet ublížení na zdraví na 1000 obyvatel;
- o **úroveň nezaměstnanosti:** podíl nezaměstnaných ve 4. kvartálu v roce 2012.

Všechny proměnné zachycují statistické údaje za rok 2012, zveřejněné na webových stránkách francouzského statistického úřadu

¹⁴ Dle definice INSEE je multipolarizovaná oblast taková, ve které alespoň 40 % její aktivní populace pracuje v jiných urbanizovaných oblastech, aniž by některá z nich zaměstnávala více než 40 % zaměstnaných v dané obci. (INSEE)

Institut National de la Statistique et des Études Économiques (INSEE). Před vytvořením každého regresního modelu bude provedena korelační analýza proměnných pomocí Pearsonova korelačního koeficientu, která pomůže identifikovat nezávisle proměnné, u kterých existuje signifikantní vztah se závisle proměnnou a jsou tak vhodné pro zařazení do regresního modelu.

5. Analytická část

Jak ve svém článku píše např. Marcel Lubbers a Peer Scheepers (2002: 121-122), rozdíly v teritoriálním rozložení volební podpory FN byly vždy velmi vysoké, např. v prezidentských volbách v roce 1995 v departementu Corrèze získal J. M. Le Pen jen 4,6 % hlasů, zatímco v departementu Bas-Rhin 26 % hlasů. Podobně vysokou variabilitu volebních zisků vidíme u Národní fronty i dnes. V tabulce č. 1 jsou uvedeny minimální i maximální hodnoty volebních výsledků FN v jednotlivých volbách, které jsou předmětem analýzy této práce, průměrný volební zisk strany i směrodatná odchylka od tohoto průměru. Rozdíly mezi minimálním a maximálním volebním ziskem jsou ve všech typech voleb velmi vysoké, kolem 20 % hlasů. Ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2014 pak vidíme nejvyšší rozdíl 30 % hlasů mezi nejnižším a nejvyšším volebním ziskem. V těchto volbách Národní fronta také získala zřetelně vyšší volební podporu, než v ostatních typech voleb, což lze připisovat účinkům poměrného volebního systému.

Tabulka č. 1: Deskriptivní statistika - volební výsledky Národní fronty

% hlasů FN	N	Minimum	Maximum	Průměr	Směrodatná odchylka
Parlamentní volby 2012	96	5,49	25,41	13,65	4,45
Prezidentské volby 2012	96	6,20	27,03	18,94	4,44
Regionální volby 2010	96	3,74	22,01	11,37	4,12
Evropské volby 2014	96	9,31	40,02	25,76	6,13

Zdroj: autorka dle Ministère de l'intérieur (2010, 2012, 2014).

Následující část práce se pokusí přiblížit podobu voličské základny francouzské Národní fronty, a to jednak z hlediska specifického teritoriálního rozložení volební podpory a za druhé pak na základě socio-demografických a strukturálních charakteristik elektorátu. Cílem

práce je zjistit, do jaké míry lze právě těmito specifickými faktory vysvětlit variabilitu v územním rozložení volební podpory ve vybraných typech voleb.

Nejprve bude zmapováno teritoriální rozložení volebních výsledků napříč departementy metropolitní Francie a variabilita volební podpory bude graficky zobrazena tak, aby bylo zřejmé, ve kterých departementech má Národní fronta nejvyšší volební podporu a tedy územní volební základnu. Po nalezení územní základny FN budou prostřednictvím regresních modelů analyzovány specifické socio-demografické a strukturální charakteristiky departementů, a to na základě stanoveného teoretického rámce, který byl představen v předešlé kapitole.

5.1. Teritoriální základna Národní fronty

Cílem této kapitoly je přiblížit podobu teritoriálního rozložení volební podpory francouzské Národní fronty. Rozdíly v úspěšnosti strany a ve výši volebního zisku budou zachyceny nejen mezi jednotlivými departementy, ale také v rámci různých typů voleb, které jsou předmětem analýzy této diplomové práce. V závěru bude zhodnocena variabilita prostorového rozložení volební podpory strany a budou identifikovány oblasti, ve kterých se napříč všemi typy voleb nachází silná voličská základna FN.

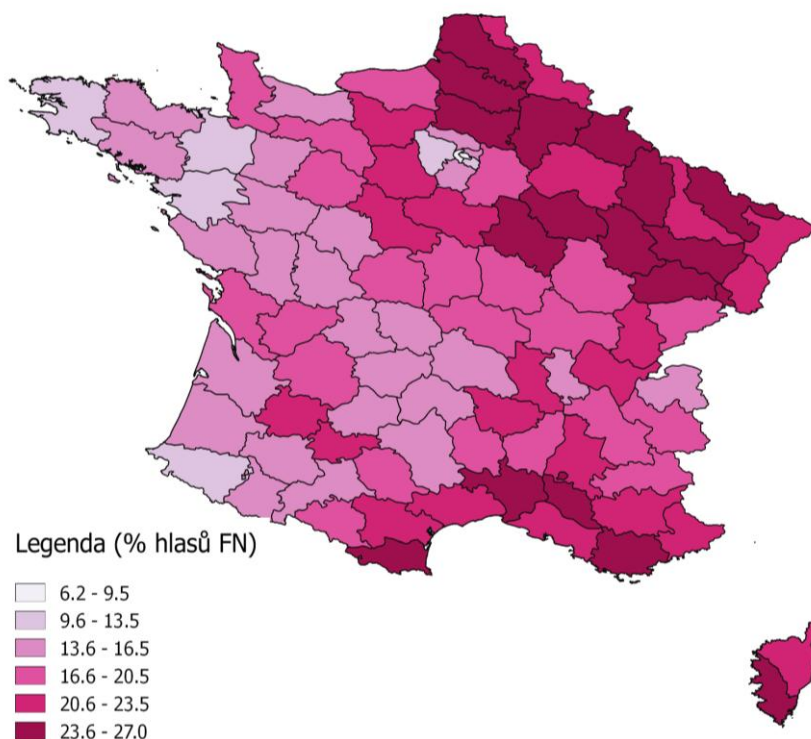
V prvním kole francouzských prezidentských voleb v roce 2012 vidíme obecně nejsilnější podporu Národní fronty na východě Francie. Výrazná voličská základna se pak nachází konkrétně především na severovýchodě země, v departementech Aisne, Meuse, Pas-de-Calais, Haute-Marne, Aube, Haute-Saône, Oise, Moselle, Ardennes, Vosges, Somme, Territoire de Belfort a Yonne a také na jihovýchodě v departementech Vaucluse (kde byl v rámci prezidentských voleb vůbec nejvyšší výsledek FN 27,03 % hlasů), Gard, Var a Pyrénées-Orientales. Zajímavá je také přítomnost silné voličské základny v departementu Corse-du-Sud (25,71 % hlasů) a departementu Haute-Corse s volebním ziskem 23,26 % hlasů, přičemž se jedná o departementy nacházející se v regionu Korsika.

Velmi silná voličská základna se nachází i v dalších východních departementech, které spadají do regionů Nord-Pas-de-Calais, Picardie, Franche-Comté, Lorraine, Champagne-Ardenne, Alsace a Bourgogne. Výjimkou je v této oblasti region Île-de-France, který tvoří jádro Francie zahrnující hlavní město Paříž. Přímo v departementu Paris strana získala pouhých 6,2 % hlasů. V rámci tohoto centrálního regionu se setkáváme s vyšší podporou Národní fronty pouze v departementu Seine-et-Marne, kde strana v prvním kole prezidentských voleb získala 19,65 % hlasů.

Naopak v oblasti v západní části země nezaznamenáváme vyšší volební podporu, s výjimkou departementů Tarn-et-Garonne s 22,1 % hlasů a Lot-et-Garonne s 21,41 % hlasů, nacházejících se na jihozápadě země na hranicích regionu Aquitaine a Midi-Pyrénées. Kolem 17 % hlasů pak Národní fronta získala v departementech Dordogne, Charente a Charente-Maritime. V jiných departementech na západě země je však podpora FN nižší. Nicméně například v departementu Morbihan na severozápadním cípu Francie, kde strana v minulosti těžila z faktu, že se jedná o rodiště Jean Marie Le Pena, byl volební výsledek v těchto volbách 15,55 % hlasů, což je více, než v okolních departementech.

Mapa č. 1

Teritoriální rozložení volební podpory Národní fronty - prezidentské volby 2012

Zdroj: autorka dle Ministère de l'intérieur (2012).

V parlamentních volbách, které se stejně jako právě popsané prezidentské volby konaly v roce 2012, však rozložení volební podpory Národní fronty vypadá odlišně. Při pohledu na mapu jejího teritoriálního rozložení vidíme, že voličská základna strany zůstává opravdu silná pouze ve třech jihovýchodních departementech, a to ve Vaucluse (25,41 %), Gard (25,38 %) a Var (23,72 %). Dále pak můžeme pozorovat silnou podporu v departementu Bouches-du-Rhône, Pyrénées-Orientales a Alpes Maritimes, kde se podpora strany pohybuje kolem 21-22 % hlasů. Nejsilnější voličská základna v parlamentních volbách se tedy nachází na území dvou jihovýchodních regionů, Languedoc-Roussillon a Provence-Alpes-Côte d'Azur, ve kterých byla FN úspěšná i v prezidentských volbách.

Naopak na severovýchodě země vidíme oproti prezidentské volbě značný pokles podpory. Výraznější volební úspěchy zaznamenává Národní fronta pouze v departementech Aube (21,09 %), Moselle (20,67 %), Pas-de-Calais (20,42 %) a Oise (19,69 %), zatímco v prvním kole dubnových prezidentských voleb zde získala okolo 25 % hlasů. Ve zbylých departementech pásu regionů Nord-Pas-de-Calais, Picardie, Champagne-Ardenne, Lorraine, Alsace, Bourgogne a Franche-Comté, pak volební podpora dále klesá až k 12 % hlasů.

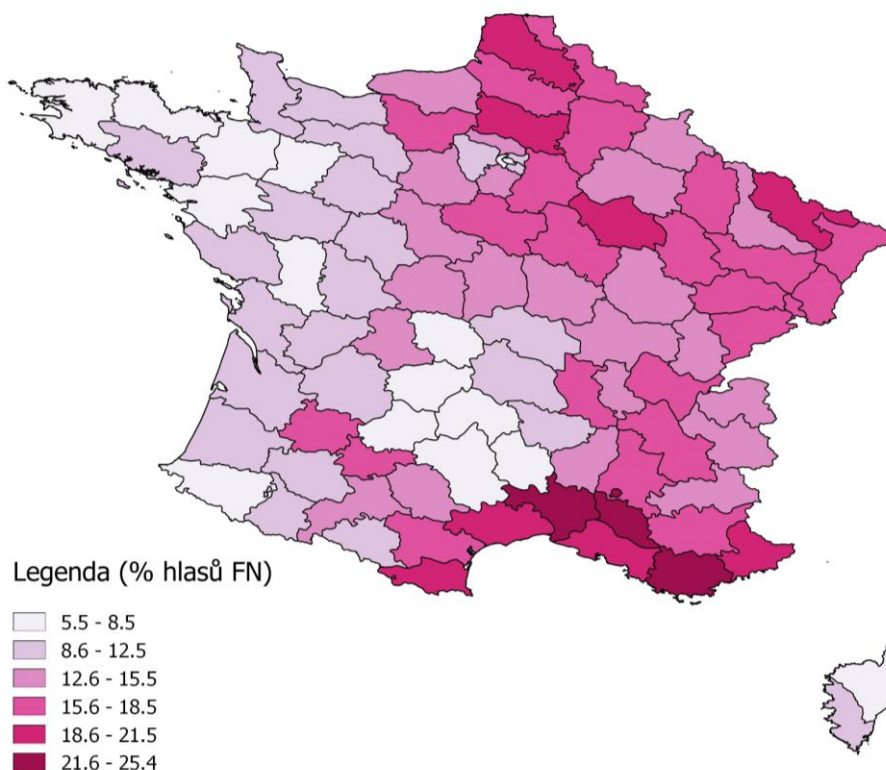
V západní části Francie pak stejně jako v případě prezidentských voleb vidíme markantně nižší podporu než ve východní polovině země. Výjimku opět tvoří pouze jihozápadní departementy Tarn-et-Garonne (16,83 % hlasů) a Lot-et-Garonne (16,58 % hlasů), ačkoliv oproti prezidentským volbám zde opět vidíme znatelný propad až o 5 % hlasů. Ve zbývajících departementech pak Národní fronta nezaznamenává silnější podporu, přičemž nejméně hlasů v parlamentních volbách získala opět v departementu Paris s výsledkem 5,49 %.

Není bez zajímavosti, že na rozdíl od prezidentských voleb, kde FN získala nezanedbatelnou volební podporu v regionu Korsika, se v případě parlamentních voleb stejný úspěch ani zdaleka neopakuje. V departementu Corse-du-Sud, kde strana získala v dubnových prezidentských volbách přes 25 % hlasů, vidíme velmi citelný propad volební podpory na 10,5 %. Ve druhém korsickém departementu Haute-Corse pak z 23 % hlasů získaných v prezidentských volbách volební podpora FN klesá na 8,18 %.

Již zmiňovaný departement Morbihan na severozápadním cípu Francie v rámci regionu opět vyčnívá, ovšem s mnohem nižší podporou, než v případě prezidentských voleb, s pouhými 9,4 % hlasů.

Mapa č. 2

Teritoriální rozložení volební podpory Národní fronty - parlamentní volby 2012

Zdroj: autorka dle Ministère de l'intérieur (2012).

I v regionálních volbách, které se konaly v roce 2010, můžeme na mapě teritoriálního rozložení volební podpory Národní fronty pozorovat zřejmé umístění voličské základny ve východní polovině země. Nejsilnější voličská základna se v tomto případě stejně jako u parlamentních voleb roku 2012 nenacházela v severovýchodním pásmu, ale na jihu země, tentokrát výhradně v regionu Provence-Alpes-Côte d'Azur, konkrétně v departementech Alpes-Maritimes (22,01 % hlasů), Bouches-du-Rhône (20,54 % hlasů), Var (20,44 % hlasů) a Vaucluse (20,26 % hlasů). Na severovýchodě Francie se pak podobně silná voličská základna Národní

fronty vyskytla pouze v jednom departementu, a to v Pas-de-Calais se ziskem 19,81 % hlasů¹⁵.

V přílehlém pásu regionů Nord-Pas-de-Calais, Picardie, Champagne-Ardenne, Lorraine, Alsace, Bourgogne a Franche-Comté, kde má strana tradičně vyšší podporu než v jiných částech země, pozorujeme volební zisky v rozmezí 12-18 % hlasů s tím, že výjimku již tradičně tvoří region Île-de-France v čele s departementem Paris, kde strana získala pouze 6,1 % hlasů.

V případě regionálních voleb ale Paříž není místem s nejmenší volební podporou. Nejhorší výsledek v těchto volbách Národní fronta zaznamenala poměrně překvapivě v regionu Korsika, přičemž v departementu Corse-du-Sud získala 4,67 % hlasů a v departementu Haute-Corse 3,74 % hlasů. Oproti výsledkům prezidentských voleb konaných o dva roky později se jedná o 20% propad ve volebním zisku, který velmi dobře ilustruje mnohdy propastné rozdíly v rozložení teritoriální podpory strany.

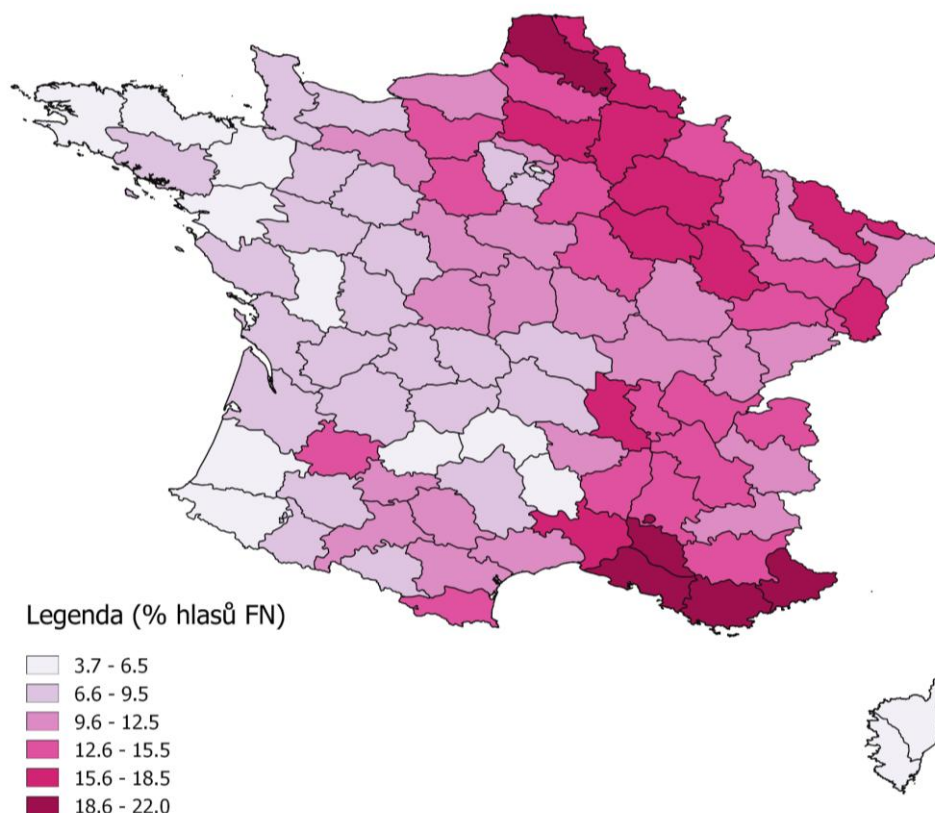
Západní departementy jsou pro stranu opět charakteristické ne příliš vysokými volebními výsledky. Vyčnívá pouze departement Lot-et-Garonne, kde ovšem strana se ziskem 12,99 % hlasů zdaleka nedosahuje volební podpory, které se jí v této oblasti dostává v jiných typech voleb.

Obecně lze v regionálních volbách konaných v roce 2010 napříč departementy sledovat mnohem nižší podporu Národní fronty, než je tomu v případě třech zbylých typů voleb, které jsou předmětem analýzy této diplomové práce. Takový výsledek může být do jisté míry vysvětlen tím, že v regionálních volbách hrají roli spíše lokální témata a význam v tomto ohledu nelze upřít ani síle osobnosti jednotlivých kandidátů, kteří jsou pro daný region tváří Národní fronty.

¹⁵ Což je velmi podobný výsledek jako v parlamentních volbách o dva roky později, kdy zde strana získala podporu 20,42 % hlasů.

Mapa č. 3

Teritoriální rozložení volební podpory Národní fronty - regionální volby 2010

Zdroj: autorka dle Ministère de l'intérieur (2010).

Volby do Evropského parlamentu tvoří společně s regionálními volbami specifickou kategorii, protože se řadí mezi volby druhého řádu, které mají mnohdy jiný průběh a jsou provázeny rozdílným voličským chováním, než volby prvního řádu¹⁶. Oproti regionálním volbám je nicméně v případě evropských voleb potřeba brát v úvahu ještě jeden zásadní faktor, a to zvolený poměrný volební systém. V rámci zde analyzovaných typů volební soutěže jsou volby do Evropského parlamentu jediné, které

¹⁶ Rozdělení typů volební soutěže na volby prvního a druhého řádu se poprvé objevuje po prvních přímých volbách do Evropského parlamentu v roce 1979. Karlhienz Reiff a Hermann Schmitt pomocí tohoto modelu vysvětlují rozdíly ve volební účasti a volebních výsledcích různých stran na různých úrovních volební soutěže. Rozdělení bere v úvahu zejména to, o jak důležitý úřad se z hlediska míry pravomocí jedná. Volby na evropské úrovni jsou dle tohoto modelu volbami druhého řádu, které jsou charakteristické nižší volební účastí voličů, kteří jí kladou malou důležitost. (Linek 2004: 25-29)

poměrný volební systém používají - ve všech ostatních volbách je volební soutěž limitována dvoukolovým většinovým volebním systémem, který má tendenci penalizovat marginální a extremistické politické subjekty.

Proto není překvapivé, že ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2014 u Národní fronty pozorujeme napříč departementy mnohem vyšší volební zisky, které dosahují maxima 40 % hlasů v severovýchodním departementu Aisne. Voličskou základnu opět tvoří departementy v regionu Picardie, spolu s již zmiňovaným Aisne také departementy Oise (38,26 % hlasů) a Somme (37,15 % hlasů), a sousedící region Nord-Pas-de-Calais v čele s departementem Pas-de-Calais (38,89 % hlasů). Velmi výrazné volební úspěchy FN zaznamenává také na jihu v departementech Vaucluse (36,42 % hlasů), Pyrénées-Orientales (35,23 % hlasů) a Var (34,96 % hlasů).

S vysokou volební podporou se opět setkáváme především v severovýchodním pásu regionů Nord-Pas-de-Calais, Picardie, Champagne-Ardenne, Lorraine, Alsace, Bourgogne a Franche-Comté, dále pak také Haute-Normandie, Centre a částečně v některých departementech regionu Rhône-Alpes. Další ohniska volební podpory vidíme podél jižního pobřeží Francie v regionech Provence-Alpes-Côte d'Azur a Languedoc-Roussillon.

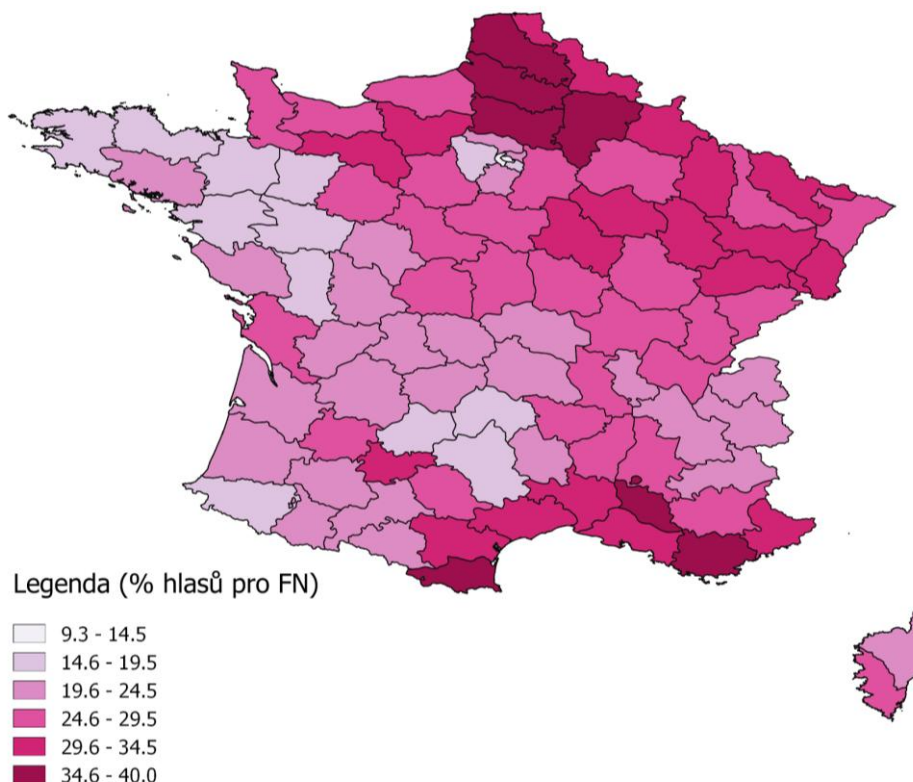
Ani voliči v ostatních departementech však hlasy pro Národní frontu v evropských volbách nešetří. V dalších, zejména západních, oblastech Francie, kde se u jiných typů voleb setkáváme spíše s nízkými volebními výsledky, zaznamenává strana volební podporu dosahující 15-20 % hlasů. V návaznosti na výsledky prezidentských voleb také opět vidíme silnou podporu v regionu Korsika, kde strana v departementu Corse-du-Sud získala 24,75 % hlasů a v departementu Haute-Corse 22,06 % hlasů.

Tradičně nejnižší volební výsledky vidíme v departementu Paris, ačkoliv v kontextu zde sledovaných volebních výsledků se zde jedná o nejvyšší zisk 9,31 % hlasů. Na chvostu jsou kromě departementů

z regionu Île-de-France také departementy v regionu Bretagne a Pays de la Loire, a na pomezí regionů Midi-Pyrénées a Auvergne.

Mapa č. 4

Teritoriální podpora Národní fronty - volby do Evropského parlamentu 2014

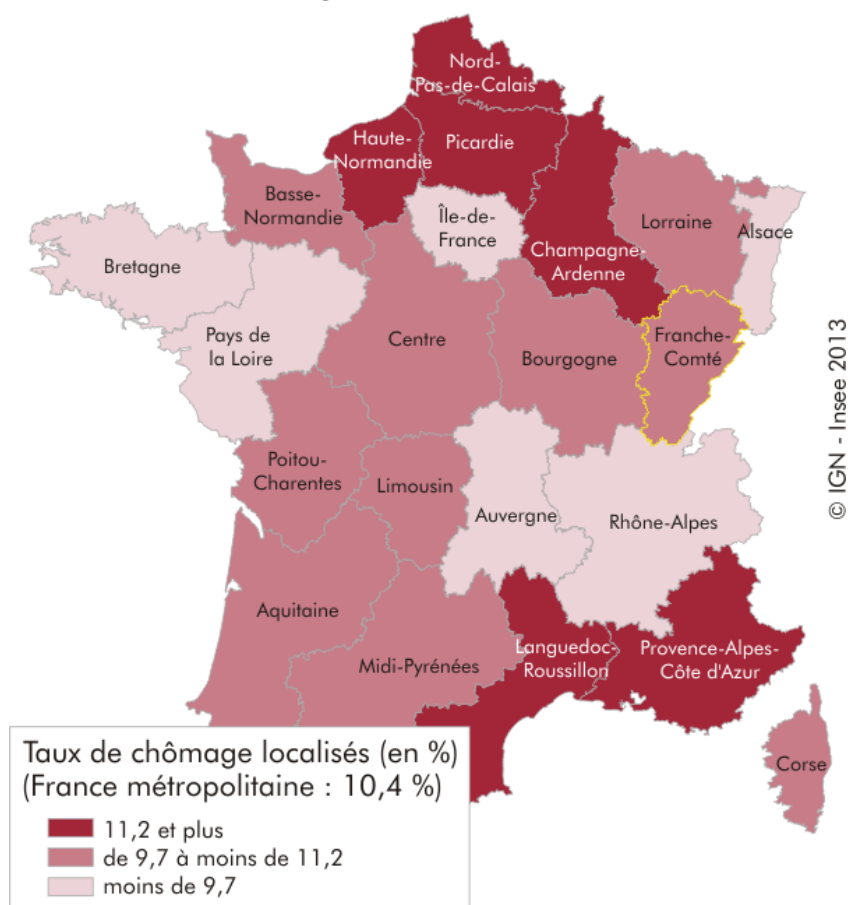
Zdroj: autorka dle Ministère de l'intérieur (2014).

Pokud zhodnotíme územní rozložení volební podpory Národní fronty napříč departementy u všech zmiňovaných typů voleb, zjistíme, že výraznou oblastí, ve které se vyskytuje nejsilnější a v rámci různých typů volební soutěže nejstabilnější voličská základna, je bezesporu zejména severovýchodní část země. Jedná se o departementy spadající do skupiny regionů Nord-Pas-de-Calais, Picardie, Champagne-Ardenne, Lotrinska, Alsaska, Burgundsko a Franche-Comté. Další oblast s výraznou voličskou základnou ve všech typech voleb pak nalézáme na jihovýchodě Francie, kde strana zaznamenává úspěchy v departementech dvou sousedících

regionů Provençe-Alpes-Côtes d'Azur a Languedoc-Roussillon. Velice zajímavé srovnání se v kontextu této práce nabízí při pohledu na mapu francouzského statistického úřadu INSEE, kde právě ve jmenovaných oblastech se silnou voličskou základnou Národní fronty pozorujeme také vysokou míru nezaměstnanosti. Do jaké míry lze varianci ve volební podpoře napříč departementy vysvětlit právě tímto faktorem ale v tuto chvíli nelze říci a bude to předmětem následující analýzy.

Mapa č. 5: Míra nezaměstnanosti ve Francii

Taux de chômage localisés par région en France métropolitaine au 1er trimestre 2013

Source : Insee (*Taux de chômage localisés* [données en moyenne trimestrielle et corrigées des variations saisonnières])

Zdroj: INSEE.

Naopak při pohledu na teritoriální rozložení volebních zisků strany v západní části země vidíme, že voliče v této oblasti Národní fronta nedokáže natolik oslovit. I přesto však v prezidentských volbách v roce

2012 a ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2014 i na západě můžeme nalézt několik departementů, kde volební zisky strany nejsou zanedbatelné. Pokud srovnáme výsledky ze všech typů sledovaných voleb, lze říci, že straně se nejméně daří v severozápadním cípu regionů Bretagne, Basse-Normandie a Pays de la Loire, dále pak v centrálním Auvergne a Île-de-France, a v jihozápadních regionech Aquitaine a Midi-Pyrénées sousedících se Španělskem.

5.2. Voličská základna Národní fronty

V předešlé kapitole byly zachyceny teritoriální rozdíly ve volební podpoře francouzské Národní fronty a identifikovány departementy s nejsilnější voličskou základnou, kde Národní fronta získává stabilně více hlasů, než jinde.

Tato kapitola představí vlastní regresní analýzu, jejímž cílem je přiblížit podobu voličské základny francouzské Národní fronty prostřednictvím socio-demografických a strukturálních charakteristik, kterými se vyznačuje. Jak bylo uvedeno v teoretické části práce, závisle proměnnou představuje volební zisk FN (v % hlasů) na úrovni departementů metropolitní Francie a Korsiky, a to v prezidentských volbách konaných v roce 2012, parlamentních volbách konaných v roce 2012, regionálních volbách konaných v roce 2010 a volbách do Evropského parlamentu v roce 2014. Nezávisle proměnné jsou na základě představeného teoretického rámce rozděleny do třech kategorií, které tvoří zastřešující skupiny možných vysvětlení volby radikálně pravicových populistických stran. Pro každou z těchto teoretických kategorií bude vytvořen samostatný regresní model, který bude analyzovat, jak velký podíl variance volebních zisků FN je možné vysvětlit nezávislými proměnnými, které do dané kategorie spadají. V závěru kapitoly bude vytvořen souhrnný regresní model, který zohlední veškeré nezávisle proměnné, jež se v předchozích modelech ukázaly jako statisticky významné. Na základě takto provedené analýzy budou v závěru potvrzeny či vyvráceny stanovené hypotézy a popsán charakter voličské základny FN.

5.2.1. Ekonomická deprivace

Jak vyplývá z teoretického ukotvení, které bylo představeno v první části této práce, jedním z teoretických konceptů, které budou v této práci testovány, je ekonomická deprivace. Prostřednictvím mnohonásobné lineární regrese bude hledán vztah mezi ekonomickou deprivací a podílem hlasů pro Národní frontu na úrovni departementů. Cílem je ověřit předpoklad, že nezaměstnaní lidé, nízkopříjmové skupiny se špatnou životní úrovní, manuálně pracující dělníci a lidé s nízkou úrovní vzdělání inklinují k volbě francouzské Národní fronty a tvoří tak významnou část její voličské základny.

Před přistoupením k samotné regresní analýze byla provedena korelační analýza proměnných, které byly pro zkoumání vztahu ekonomické deprivace a volebních zisků FN zvoleny a blíže operacionalizovány v kapitole popisující metodologické ukotvení práce. Síla vztahu mezi proměnnými byla měřena prostřednictvím Pearsonova korelačního koeficientu a prokázala silný lineární vztah u následujících proměnných: podíl nezaměstnaných ve 4. kvartálu v roce 2012; podíl kvalifikovaných dělníků, podíl nekvalifikovaných dělníků; podíl ekonomicky neaktivních; životní úroveň v roce 2012; podíl lidí ve věku 25-34 let s neúplným základním vzděláním, základním vzděláním, vyučením, VOŠ a VŠ.

Následně byla provedena mnohonásobná lineární regrese ve variantě ENTER. Závisle proměnnou byl volební výsledek Národní fronty v prvním kole prezidentských voleb v roce 2012, na straně nezávisle proměnných do modelu vstoupily ty, které předchozí korelační matice vyhodnotila jako signifikantní ve vztahu k závisle proměnné a byl zde tedy nalezen vzájemný vztah. Výsledný regresní model sice uváděl vysokou míru podílu vysvětlené variance predikované vstupními hodnotami, následná kontrola multikolinearity, provedená pomocí faktoru změny variability VIF a statistiky tolerance, nicméně odhalila nespolehlivost výsledků. Hodnoty obou ukazatelů odhalily vysoké bivariační korelace mezi některými

nezávisle proměnnými způsobující vysokou multikolinearitu. Koeficient VIF v několika případech překračoval maximální doporučenou hodnotu 5 a hodnoty statistiky tolerance pak často nedosahovaly doporučené hodnoty 0,2, což indikuje nespolehlivost výsledného regresního modelu.

V původním regresním modelu byla multikolinearita nezávisle proměnných způsobena tím, že tyto proměnné vychází ze stejného základu či indikují podobný sociální jev. Konkrétně se jedná za prvé o proměnné sledující podíl kvalifikovaných a nekvalifikovaných dělníků na celkové populaci v departementech. Za druhé jsou pak mezi sebou silně korelovány proměnné sledující úroveň vzdělání francouzských obyvatel ve věku 25-34 let v roce 2012. Podkategorie, které do modelu vstoupily (tj. lidé bez základního vzdělání, se základním vzděláním a s vyučením), popisují v zásadě podobnou úroveň vzdělání u níž lze na základě hypotéz předpokládat inklinaci k volbě Národní fronty a jsou tak spolu silně korelovány, což kredibilitu modelu snižuje. Vysoké hodnoty multikolinearity se pak objevují i u vzdělání v kategorii VOŠ a VŠ.

Vzhledem k tomu, že multikolinearita byla způsobena vzájemnou interkorelovaností proměnných, popisujících podobné sociální charakteristiky, bylo jako řešení zvoleno jejich zkombinování do nových proměnných pomocí faktorové analýzy. Do druhého regresního modelu tak tedy v rámci kategorie sledující zaměstnání vstoupila nová proměnná “podíl dělníků” zahrnující kvalifikované i nekvalifikované dělníky, v kategorii vzdělání pak byla vytvořena nová proměnná “podíl lidí ve věku 25-34 let s (ne)dokončenou ZŠ nebo vyučením”. U proměnných zachycujících podíl lidí s vyšším stupněm dosaženého vzdělání, tedy VOŠ a VŠ, vytvoření jedné nové proměnné pomocí faktorové analýzy multikolinearitu v regresi neodstranilo. Jako další cesta v nalezení možného řešení bylo proto zvoleno opakování regresního modelu ve variantě STEPWISE, tedy metodou postupného vkládání proměnných, na jehož základě byla vyšší úroveň vzdělání z analýzy odstraněna jakožto nesignifikantní.

Výsledný regresní model ve variantě ENTER, do kterého na straně nezávisle proměnných vstoupilo % nezaměstnaných, % dělníků,

% ekonomicky aktivních, životní úroveň a % lidí ve věku 25-34 let s (ne)dokončenou ZŠ nebo vyučením, dokázal vysvětlit 63,1 % variance podílu hlasů Národní fronty v prezidentských volbách v roce 2012. Hodnoty analýzy rozptylu ANOVA pak prokázaly, že můžeme zamítnout nulovou hypotézu a tedy že zvolený regresní model je pro analýzu vhodný.

Tabulka č. 2: Vliv ekonomické deprivace na volební výsledek FN v prezidentských volbách 2012

Nezávisle proměnná	Nestandardizovaný koeficient		Standardizovaný koeficient	Sig.	Test kolinearity	
	B	Std. Error	Beta		Tolerance	VIF
Konstanta	-3,064	5,776		,597		
% lidí ve věku 25-34 let s (ne)dokončenou ZŠ nebo vyučením	2,114	,436	,476	,000	,425	2,350
% nezaměstnaných ve 4. kvartálu 2012	,723	,245	,290	,004	,424	2,358
% dělníků	1,068	,361	,241	,004	,620	1,613
% ekonomicky neaktivních	,316	,165	,155	,059	,627	1,596
Životní úroveň v roce 2012	,000	,000	,143	,145	,434	2,305
R²	,631	x	x	x	x	x

Zdroj: autorka dle INSEE (2012).

Celkové výsledky regresního modelu jsou uvedeny v tabulce č. 2 a lze je interpretovat následovně:

- *Pokud se podíl lidí ve věku 25-34 let s (ne)dokončeným základním vzděláním či vyučením zvýší o 1 %, volební výsledek Národní fronty v prezidentských volbách vzroste o 2,114 %, za předpokladu, že ostatní proměnné zůstanou konstantní.*
- *Pokud se podíl nezaměstnaných zvýší o 1 %, volební výsledek Národní fronty v prezidentských volbách vzroste o 0,723 %, za předpokladu, že ostatní proměnné zůstanou konstantní.*

- *Pokud se podíl dělníků zvýší o 1 %, volební výsledek Národní fronty v prezidentských volbách vzroste o 1,068 %, za předpokladu, že ostatní proměnné zůstanou konstantní.*

K volbě Národní fronty ve francouzských departementech tedy v prezidentské volbě inklinují zejména voliči z řad nezaměstnaných, dělnických profesí a především lidé s nižší úrovní dosaženého vzdělání (neúplné či dokončené základní a vyučení). Zbývající proměnné, tedy podíl ekonomicky neaktivních a životní úroveň v departementech se neprokázaly jako signifikantní.

V případě parlamentních voleb v roce 2012 byly na straně nezávisle proměnných do regresního modelu zahrnuty proměnné upravené dle předcházejícího postupu tak, aby bylo zabráněno problémům s multikolinearitou. Závisle proměnnou bylo % hlasů FN v parlamentních volbách 2012. Výsledný regresní model je dle hodnoty R^2 schopen vysvětlit 48,2 % variance volebních výsledků Národní fronty na úrovni departementů. Test analýzy rozptylu ANOVA svými hodnotami F-testu a Signifikance opět prokázal vhodnost vybraných proměnných a regresního modelu.

Tabulka č. 3: Vliv ekonomické deprivace na volební výsledek FN v parlamentních volbách 2012

Nezávisle proměnná	Nestandardizovaný koeficient		Standardizovaný koeficient	Sig.	Test kolinearity	
	B	Std. Error	Beta		Tolerance	VIF
Konstanta	-19,810	6,869		,005		
% nezaměstnaných ve 4. kvartálu 2012	1,253	,291	,502	,000	,424	2,358
% ekonomicky neaktivních	,472	,196	,231	,018	,627	1,596
Životní úroveň v roce 2012	,001	,000	,192	,099	,434	2,305
% dělníků	,638	,429	,143	,141	,620	1,613
% lidí ve věku 25-34 let s (ne)dokončenou ZŠ nebo vyučením	,636	,518	,143	,223	,425	2,350
R²	,482	x	x	x	x	x

Zdroj: autorka dle INSEE (2012).

Výsledný regresní model a lze dle hodnot uvedených v tabulce č. 3 interpretovat následovně:

- *Pokud se podíl nezaměstnaných zvýší o 1 %, volební výsledek Národní fronty v parlamentních volbách vzroste o 1,253 %, za předpokladu, že ostatní proměnné zůstanou konstantní.*
- *Pokud se podíl ekonomicky neaktivních zvýší o 1 %, volební výsledek Národní fronty v parlamentních volbách vzroste o 0,472 %, za předpokladu, že ostatní proměnné zůstanou konstantní.*

V případě parlamentních voleb tedy vidíme, že oproti prezidentským volbám konaným ve stejném roce je podíl vysvětlené variance nižší a vstupuje do něj menší počet vysvětlujících proměnných. Na rozdíl od prezidentské volby se neprokázal signifikantní vliv nízké úrovně vzdělání a příslušnosti k dělnické profesi, jako významný faktor ovlivňující volební podporu Národní fronty se naopak ukázala ekonomická neaktivita a nejsilnějším prediktorem bylo % nezaměstnaných.

Tabulka č. 4: Vliv ekonomické deprivace na volební výsledek FN v regionálních volbách 2010

Nezávisle proměnná	Nestandardizovaný koeficient		Standardizovaný koeficient	Sig.	Test kolinearity	
	B	Std. Error	Beta		Tolerance	VIF
Konstanta	-21,236	6,840		,003		
% nezaměstnaných ve 4. kvartálu 2012	,946	,290	,410	,002	,424	2,358
% ekonomicky neaktivních	,528	,196	,279	,008	,627	1,596
% dělníků	,962	,427	,233	,027	,620	1,613
Životní úroveň v roce 2012	,001	,000	,225	,073	,434	2,305
% lidí ve věku 25-34 let s (ne)dokončenou ZŠ nebo vyučením	,325	,516	,079	,531	,425	2,350
R²	,399	x	x	x	x	x

Zdroj: autorka dle INSEE (2012).

Stejný postup při práci s proměnnými byl použit i pro regresní analýzu vztahu ekonomické deprivace a volebních výsledků Národní fronty v regionálních volbách z roku 2010. Výsledný regresní model je schopen vysvětlit 39,9 % variance, tedy nejméně ze všech případů v rámci sledování vlivu ekonomické deprivace. Pomocí testu analýzy rozptylu ANOVA a F-testu bylo zjištěno, že vybrané proměnné a regresní model jsou pro analýzu vhodné. Výsledky regresního modelu uvedené v tabulce č. 4 ukazují následující vlivy ekonomické deprivace na volbu Národní fronty:

- *Pokud se podíl nezaměstnaných zvýší o 1 %, volební výsledek Národní fronty v regionálních volbách vzroste o 0,946 %, za předpokladu, že ostatní proměnné zůstanou konstantní.*
- *Pokud se podíl ekonomicky neaktivních zvýší o 1 %, volební výsledek Národní fronty v regionálních volbách vzroste o 0,528 %, za předpokladu, že ostatní proměnné zůstanou konstantní.*
- *Pokud se podíl dělníků zvýší o 1 %, volební výsledek Národní fronty v regionálních volbách vzroste o 0,962 %, za předpokladu, že ostatní proměnné zůstanou konstantní.*

V případě regionálních voleb tedy v kategorii ekonomické deprivace regresní model vyhodnotil jako signifikantní tři prediktory, přičemž nejsilnějším z nich je opět podíl nezaměstnaných v populaci daného departementu. Stejně jako u parlamentních voleb se oproti očekáváním neprokázal zřejmý vliv dosaženého vzdělání a ani životní úroveň se opět neprojevila jako signifikantní.

Poslední varianta regresního modelu analyzovala vztah ekonomické deprivace a volebního výsledku Národní fronty ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2014. Výsledný model opět zahrnoval proměnné vybrané na základě korelační analýzy a následné kontroly multikolinearity, jako tomu bylo u předchozích výpočtů. V případě evropských voleb dokážou zvolené proměnné dle hodnoty R^2 vysvětlit nejvyšší podíl variance volebních výsledků strany, a to 66,7 %. Vhodnost proměnných a regresního modelu pro analýzu byla opět potvrzena pomocí

testu analýzy rozptylu ANOVA, kdy hodnoty F-testu a signifikance odpovídaly statistickým požadavkům.

Tabulka č. 5: Vliv ekonomické deprivace na volební výsledek FN v evropských volbách 2014

Nezávisle proměnná	Nestandardizovaný koeficient		Standardizovaný koeficient	Sig.	Test kolinearity	
	B	Std. Error	Beta		Tolerance	VIF
Konstanta	-7,995	7,586		,295		
% nezaměstnaných ve 4. kvartálu 2012	1,452	,321	,422	,000	,424	2,358
% lidí ve věku 25-34 let s (ne)dokončenou ZŠ nebo vyučením	2,334	,572	,380	,000	,425	2,350
% dělníků	1,821	,474	,297	,000	,620	1,613
Životní úroveň v roce 2012	,001	,000	,155	,096	,434	2,305
% ekonomicky neaktivních	,352	,217	,125	,108	,627	1,596
R²	,667	x	x	x	x	x

Zdroj: autorka dle INSEE (2012).

Výsledky regresního modelu pro evropské volby lze dle údajů tabulky č. 5 interpretovat následovně:

- *Pokud se podíl nezaměstnaných zvýší o 1 %, volební výsledek Národní fronty ve volbách do Evropského parlamentu se zvýší o 1,452 %, za předpokladu, že ostatní proměnné zůstanou konstantní.*
- *Pokud se podíl lidí ve věku 25-34 let s (ne)dokončeným základním vzděláním či vyučením zvýší o 1 %, volební výsledek Národní fronty ve volbách do Evropského parlamentu se zvýší o 2,334 %, za předpokladu, že ostatní proměnné zůstanou konstantní.*

- *Pokud se podíl dělníků zvýší o 1 %, volební výsledek Národní fronty ve volbách do Evropského parlamentu se zvýší o 1,821 %, za předpokladu, že ostatní proměnné zůstanou konstantní.*

Dle výsledků provedené regresní analýzy tedy lze tvrdit, že 66,7 % variance volebních zisků Národní fronty v evropských volbách v roce 2014 je způsobeno třemi faktory, které způsobují ekonomickou deprivaci. Nejsilnější prediktor opět představuje nezaměstnanost v departementu, významný je také podíl dělníků na populaci a oproti parlamentním a regionálním volbám do modelu jako signifikantní vstupuje také nízká úroveň vzdělání.

Provedené regresní analýzy v několika případech ukázaly, že ekonomická deprivace je skutečně jedním z významných faktorů, které mají vliv na rozložení volební podpory Národní fronty. Nejvíce se teoretické předpoklady podařilo naplnit v případě voleb do Evropského parlamentu konaných v roce 2014, kdy regresní model dokázal prostřednictvím vybraných prediktorů vysvětlit téměř 67 % variance. Jedním z důvodů může být charakter volebního systému, který je na rozdíl od jiných sledovaných typů volební soutěže poměrný. Oproti většinovému systému zde není předpoklad k taktickému hlasování, kdy by volič upustil od volby Národní fronty, aby jeho hlas nebyl promarněný. Existuje obecný předpoklad, že v poměrných volebních systémech bude volič hlasovat více dle svého skutečného přesvědčení, než ve většinových systémech, kde hlasuje spíše takticky. (více viz Duverger 1959: 226) Národní fronta byla vítězem těchto voleb a stala se nejsilnější francouzskou stranou v Evropském parlamentu, ačkoliv ve většinových volbách bývá vždy upozaděna mainstreamovými stranami.

Vysoký podíl vysvětlené variance vidíme také u prezidentských voleb v roce 2012, nicméně v případě parlamentních voleb konaných o několik měsíců později v tom samém roce je již míra schopnosti predikce regresního modelu nižší. Je otázkou, čím je tento rozdíl způsoben. Vzhledem k tomu, že vstupní socio-demografické faktory jsou v čase stabilní, je potřeba jako zásadní vnímat typ volební soutěže. Ačkoliv

se nijak neměnil volební program, se kterým Marine Le Pen v dubnových prezidentských volbách získala 17,9 % hlasů, v červnových parlamentních volbách Národní fronta získala 13,6 % hlasů a jak vyplývá z regresního modelu, vliv na volební výsledek měly rozdílné socio-demografické faktory. Jediným společným prediktorem k volbě Národní fronty bylo % nezaměstnaných v departementu. Lze se domnívat, že určitou roli hraje efekt lídra, který byl u Národní fronty přítomen již pod vedením Jean-Marie Le Pena a který je v prezidentských volbách silnější, než identifikace s Národní frontou jako celkem v případě voleb do Národního shromáždění.

V regionálních volbách konaných v roce 2010 pak regresní analýza dokázala prostřednictvím faktorů ekonomické deprivace vysvětlit 39,9 % variance, což je nejméně ze sledovaných typů voleb. Důvodem může být větší důraz voličů na lokální problematiku a odklon od velkých celostátních témat jako je nezaměstnanost, dále pak svou roli hrají i místní lídři Národní fronty a jejich atraktivita pro voliče. Vzhledem k nedostupnosti dat o popularitě místních kandidátů na úrovni departementů však tento předpoklad nelze statisticky ověřit.

Celková úspěšnost vysvětlení vlivu ekonomické deprivace na volbu Národní fronty je velmi vysoká a dle výsledků regresních modelů lze predikovat, že čím vyšší je míra ekonomické deprivace v departementu, tím pravděpodobnější je inklinace k volbě Národní fronty. Jak z provedené analýzy vyplývá, voličskou základnu strany tvoří zejména lidé z řad nezaměstnaných. Je tedy potvrzen předpoklad, který vyplynul již ze srovnání územního rozložení volební podpory a mapy vyznačující území s vysokou mírou nezaměstnanosti. Velkou část prostorového rozložení volební podpory strany lze vysvětlit právě úrovní nezaměstnanosti spolu s dalšími faktory ekonomické deprivace postihující voliče v departementech.

5.2.2. Sociální izolace

Dalším teoretickým konceptem, který bude v rámci analytické části této práce testován, je sociální izolace voličů. Pomocí mnohonásobné

lineární regrese bude testován předpoklad, že voličskou základnu Národní fronty tvoří lidé zasažení rozpadem sociálních vazeb a krizí identity spojené se sociální izolací, vyjádřené prostřednictvím podílu obyvatel žijících v sídlech s různou mírou urbanizace. Dle teoretických předpokladů lze očekávat, že k volební podpoře Národní fronty bude pozitivně přispívat, pokud poroste podíl lidí, kteří v rámci departementu žijí na předměstích nebo v oblastech izolovaných od vlivu centra.

Stejně jako v případě analýzy ekonomické deprivace bylo i v případě sociální izolace nejprve ověřeno, které proměnné jsou pro regresní model vhodné, a to pomocí korelační analýzy. Pearsonův korelační koeficient měřící sílu vztahu mezi proměnnými vyloučil jako nerelevantní proměnnou % lidí žijících v multipolarizovaných obcích. Proměnné sledující podíl lidí žijících ve velkých urbanizovaných oblastech, na předměstích a v izolovaných oblastech byly dle hodnot Pearsonova korelačního koeficientu vyhodnoceny jako relevantní a vstoupily tedy na straně nezávisle proměnných do regresní analýzy.

Následně bylo přistoupeno k mnohonásobné lineární regresi ve variantě ENTER, do které na straně závisle proměnné vstoupil nejprve volební výsledek Národní fronty v prvním kole prezidentských voleb v roce 2012. Jak vidíme v tabulce č. 6, výsledný regresní model dokázal vysvětlit 10,5 % variance volebních výsledků strany na úrovni departementů. Provedená analýza rozptylu ANOVA prokázala vhodnost vybraných proměnných a regresního modelu.

Tabulka č. 6: Vliv míry sociální izolace na volební výsledek FN v prezidentských volbách 2012

Nezávisle proměnná	Nestandardizovaný koeficient		Standardizovaný koeficient	Sig.	Test kolinearity	
	B	Std. Error	Beta		Tolerance	VIF
Konstanta	20,009	3,864		,000		
% populace na předměstích 2012	,108	,038	,297	,005	,920	1,087
% populace v izolovaných oblastech 2012	-,078	,086	-,177	,366	,255	3,922
% populace ve velkých urbanizovaných oblastech 2012	-,044	,041	-,208	,279	,265	3,767
R²	0,105	x	x	x	x	x

Zdroj: autorka dle INSEE (2012).

Jako jediný signifikantní prediktor pro volbu FN v prezidentských volbách 2012 se v rámci regresního modelu projevilo % populace žijící na předměstích. Naopak velké urbanizované oblasti a oblasti izolované od vlivu centra nejsou statisticky významné. Výsledky regresní analýzy lze interpretovat následovně:

- *Pokud se podíl lidí žijících na předměstích zvýší o 1 %, volební výsledek Národní fronty v prezidentských volbách vzroste o 0,108 %, za předpokladu, že ostatní proměnné zůstanou konstantní.*

Sociálně izolovaní voliči tedy v prezidentských volbách v roce 2012 netvořili příliš významnou část voličské základny Národní fronty. Potvrdil se však předpoklad, že inklinace k volbě Národní fronty se objevuje u lidí žijících na předměstích francouzských měst.

Stejně vysvětlující proměnné vstoupily do mnohonásobné regresní analýzy i v případě parlamentních voleb. Výsledný regresní model je schopen vysvětlit 16,6 % variance volebních výsledků Národní fronty na úrovni departementů. Údaje o signifikanci i hodnoty F-testu v analýze

rozptylu ANOVA prokázaly, že zvolené proměnné jsou pro regresní model vhodné.

Pokud se ale zaměříme na to, jaká je důležitost jednotlivých prediktorů v regresním modelu pro vysvětlení nezávisle proměnné, vidíme, že žádný z nich není navzdory rozdílným vlivům vyjádřeným standardizovanými beta koeficienty statisticky signifikantní. Nelze tak s určitostí říci, že rozdíly v relativní důležitosti každé z nezávisle proměnných lze aplikovat i mimo výběrový vzorek a že přináší nezkreslené a reálné výsledky.

Regresní analýza byla zopakována ve variantě STEPWISE, která jako nejvhodnější nezávisle proměnnou vyhodnotila % populace žijící v izolovaných oblastech. Tato proměnná je tedy jako jediná statisticky významná ve vztahu k zisku hlasů Národní fronty v parlamentních volbách. Na základě jednoduché lineární regrese zkoumající vztah mezi těmito dvěma proměnnými byl vytvořen regresní model vysvětlující 14,9 % variance volebních výsledků FN na úrovni departementů. Analýza rozptylu opět prokázala vhodnost proměnných a regresního modelu jak hodnotami F-testu, tak údaji o signifikanci. Výsledky tohoto regresního modelu jsou uvedeny v tabulce č. 7.

Tabulka č. 7: Vliv míry sociální izolace na volební výsledek FN v parlamentních volbách 2012

Nezávisle proměnná	Nestandardizovaný koeficient		Standardizovaný koeficient	Sig.	Test kolinearity	
	B	Std. Error	Beta		Tolerance	VIF
Konstanta	15,256	,579		,000		
% populace v izolovaných oblastech 2012	-,170	,042	-,385	,000	1,000	1,000
R²	0,149	x	x	x	x	x

Zdroj: autorka dle INSEE (2012).

Údaje o vlivu nezávisle proměnné vyplývající s jednoduché regresní analýzy lze interpretovat následovně:

- *Pokud se podíl lidí žijících v oblastech izolovaných od centra zvýší o 1 %, volební výsledek Národní fronty v parlamentních volbách se sníží o 0,170 %, za předpokladu, že ostatní proměnné zůstanou konstantní.*

Oproti teoretickým předpokladům regresní analýza neprokázala statisticky významný vztah mezi sociální izolací voličů vyjádřenou stupněm urbanizace oblasti, ve které žijí. Jediným signifikantním prediktorem bylo v tomto případě % populace žijící v oblastech izolovaných od vlivu centra. Namísto očekávaného vlivu ale u tohoto faktoru pozorujeme opačný vztah, kdy s nárůstem podílu lidí žijících v izolovaných oblastech dochází k poklesu volebního zisku FN.

Stejná situace nastala i v případě, kdy jako závisle proměnná do modelu vstoupil volební výsledek Národní fronty v regionálních volbách z roku 2010. Mnohonásobná regresní analýza dokázala vysvětlit 16,6 % variance, nicméně stejně jako u předchozího případu ani jedna z proměnných nebyla statisticky významná. Opět bylo tedy přistoupeno k jednoduché lineární regresi, do které jako nezávisle proměnná vstoupilo % lidí žijících v izolovaných oblastech, neboť tuto proměnnou regresní analýza opět vyhodnotila jako jedinou signifikantní. Výsledný regresní model dokázal vysvětlit 12,9 % variance volebních výsledků Národní fronty v regionálních volbách konaných v roce 2010.

Tabulka č. 8: Vliv míry sociální izolace na volební výsledek FN v regionálních volbách 2010

Nezávisle proměnná	Nestandardizovaný koeficient		Standardizovaný koeficient	Sig.	Test kolinearity	
	B	Std. Error	Beta		Tolerance	VIF
Konstanta	12,754	,542		,000		
% populace v izolovaných oblastech 2012	-,146	,039	-,359	,000	1,000	1,000
R²	,129	x	x	x	x	x

Zdroj: autorka dle INSEE (2012).

Jak vyplývá z hodnot uvedených v tabulce č. 8, oproti teoretickým předpokladům se opět setkáváme s negativním vlivem sociální izolace:

- *Pokud se podíl lidí žijících v oblastech izolovaných od centra zvýší o 1 %, volební výsledek Národní fronty v regionálních volbách se sníží o 0,146 %, za předpokladu, že ostatní proměnné zůstanou konstantní.*

Poslední regresní analýza zkoumající vztah sociální izolace a volebních výsledků Národní fronty pracovala opět se třemi proměnnými určenými korelační analýzou, na straně závisle proměnné pak byl volební zisk Národní fronty ve volbách do Evropského parlamentu konaných v roce 2014. Výsledný model dokázal vysvětlit 11,4 % variance volebních výsledků strany. Analýza rozptylu ANOVA prokázala vhodnost vybraných proměnných pro regresní model, ačkoliv hodnoty F-Testu jsou stejně jako v případě prezidentských voleb poměrně nízké, dosahují nicméně požadovaných hodnot.

Tabulka č. 9: Vliv míry sociální izolace na volební výsledek FN v evropských volbách 2014

Nezávisle proměnná	Nestandardizovaný koeficient		Standardizovaný koeficient	Sig.	Test kolinearity	
	B	Std. Error	Beta		Tolerance	VIF
Konstanta	27,942	5,312		,000		
% populace na předměstích 2012	,144	,052	,285	,006	,920	1,087
% populace ve velkých urbanizovaných oblastech 2012	-,063	,056	-,215	,261	,265	3,767
% populace v izolovaných oblastech 2012	-,152	,118	-,250	,202	,255	3,922
R²	0,114	x	x	x	x	x

Zdroj: autorka dle INSEE (2012).

Opět ve shodě s výsledky zkoumajícími vztah sociální izolace a volebních výsledků Národní fronty v prezidentských volbách jako jediný signifikantní prediktor vstupuje do modelu % populace žijící na předměstích. Ostatní proměnné nejsou statisticky významné a výsledky lze tedy interpretovat následovně:

- *Pokud se podíl lidí žijících příměstských oblastech zvýší o 1 %, volební výsledek Národní fronty ve volbách do Evropského parlamentu se zvýší o 0,144 %, za předpokladu, že ostatní proměnné zůstanou konstantní.*

Celkově se schopnost vysvětlení variance volebních výsledků FN prostřednictvím ukazatelů míry sociální izolace pohybuje ve všech sledovaných typech voleb pouze kolem 10 %. V případě prezidentských voleb v roce 2012 a evropských voleb v roce 2014 se jako jediný statisticky významný prediktor ukázal podíl populace žijící na předměstích, který má dle teoretických předpokladů příznivý vliv na volební zisk strany v daném departementu. V parlamentních a regionálních volbách pak dle výsledků jednoduché lineární regrese vidíme jistý vliv podílu populace žijící v izolovaných oblastech, oproti stanoveným očekáváním je zde ale negativní vztah a s rostoucím podílem takto izolovaných obyvatel volební zisk strany naopak klesá. Ukazuje se tedy, že proměnné vybrané pro měření sociální izolace voličů v departementech nejsou samy o sobě dominujícím prediktorem pro volbu Národní fronty.

Nízký podíl vysvětlené variance lze přičítat nedostatku vysvětlujících proměnných, které do regresní analýzy vstoupily. Zbývajících 90 % variance volebních výsledků Národní fronty napříč departementy je tedy potřeba vysvětlit jinými socio-demografickými faktory. V rámci teoretického konceptu sociální izolace a krize identity se může jednat o charakteristiky, které z důvodu nedostupnosti dat na úrovni departementů nemohly být do analýzy zahrnuty. Jedná se například o krizi identity způsobenou dealignmentem, kdy se voliči odklání od tradičních stran a tíhnou spíše k populistickým subjektům s národním apelem. Stejně tak například míra euroskepticismu je jistě významným faktorem, jeho statistické zpracování na zvolené míře agregace nicméně není dostupné a nemůže tak být předmětem výzkumu.

5.2.3. Imigrace a problémy s ní spojené

Třetím teoretickým konceptem, který bude ověřován prostřednictvím regresní analýzy, je vliv imigrace a problémů s ní spojených na volební zisky Národní fronty. Jak bylo řečeno v teoretické části této práce, imigrace je jedním ze stěžejních témat, o která se radikální populistická pravice včetně Národní fronty opírá, nikoliv ale jediným. Pokud zkoumáme zdroje volební podpory této strany a její voličskou základnu, musíme zároveň s imigrací brát v úvahu další otázky, jako je téma práva a pořádku a nezaměstnanosti. Právě tato témata Národní fronta s problematikou imigrace často spojuje, když nárůst imigrace spojuje s rostoucí nezaměstnaností a kriminalitou.

Prostřednictvím mnohonásobné regresní analýzy bude testován předpoklad, že spolu se zvyšujícím se podílem imigrantů na populaci, rostoucí nezaměstnaností a narůstající kriminalitou roste i volební zisk Národní fronty, a to opět ve čtyřech sledovaných volbách.

Nejprve byla provedena korelační analýza, která jako vhodné proměnné pro zařazení do analýzy na základě hodnot Pearsonova korelačního koeficientu vyhodnotila různé kategorie podílu imigrantů dle země původu, úroveň kriminality a nezaměstnanosti. Naopak proměnné zachycující celkový podíl imigrantů na populaci a podíl imigrantů dle pohlaví a věku nebyly korelační analýzou vyhodnoceny jako statisticky významné a do regresního modelu tedy nebyly zahrnuty. Kvůli problémům s multikolinearitou bylo stejně jako v případě některých proměnných určujících úroveň ekonomické deprivace přistoupeno k jejich seskupení pomocí faktorové analýzy. Jednotlivé kategorie podílu imigrantů na populaci dle země původu byly zkombinovány do jedné zastřešující proměnné “% imigrantů pocházejících ze zemí mimo EU”. Do mnohonásobné regresní analýzy tak na straně nezávisle proměnných vstoupily následující: % nezaměstnaných ve 4. kvartálu v roce 2012; % imigrantů z EU v roce 2012; % imigrantů ze zemí mimo EU v roce 2012;

počet majetkových trestných činů na 1000 obyvatel; počet trestných činů ublížení na zdraví na 1000 obyvatel.

První regresní model sledoval vliv právě jmenovaných proměnných na % hlasů Národní fronty v prezidentských volbách v roce 2012. Dle hodnoty R^2 lze prostřednictvím těchto socio-demografických údajů vysvětlit 55,7 % variance hlasů pro FN v daných volbách. Údaje analýzy rozptylu ANOVA potvrdily, že zvolené proměnné a regresní model jsou pro zkoumaná data vhodné.

Tabulka č. 10: Vliv problematiky imigrace na volební výsledek FN v prezidentských volbách 2012

Nezávisle proměnná	Nestandardizovaný koeficient		Standardizovaný koeficient	Sig.	Test kolinearity	
	B	Std. Error	Beta		Tolerance	VIF
Konstanta	13,402	2,407		,000		
% nezaměstnaných ve 4. kvartálu 2012	1,452	,198	,583	,000	,780	1,281
% imigrantů mimo EU 2012	2,086	,478	,470	,000	,424	2,357
Ublížení na zdraví na 1000 obyvatel	,001	,003	,039	,814	,183	5,454
% imigrantů z EU 2012	-,026	,032	-,082	,411	,500	2,000
Majetkové trestné činy na 1000 obyvatel	-,003	,001	-,643	,000	,205	4,872
R^2	0,557	x	x	x	x	x

Zdroj: autorka dle INSEE (2012).

Jakožto nejsilnější prediktor se v případě prezidentských voleb ukázal počet majetkových trestných činů na 1000 obyvatel, avšak oproti předpokládanému nárůstu volební podpory Národní fronty se prokázal opačný vliv:

- *Pokud se počet majetkových trestných činů na 1000 obyvatel zvýší o 1, volební výsledek Národní fronty v prezidentských volbách se sníží o 0,003 %, za předpokladu, že ostatní proměnné zůstanou konstantní.*

Dalšími statisticky významnými proměnnými, které do modelu vstoupily, je nezaměstnanost a podíl imigrantů pocházejících ze zemí mimo Evropskou unii:

- *Pokud se podíl nezaměstnaných zvýší o 1 %, volební výsledek Národní fronty v prezidentských volbách vzroste o 1,452 %, za předpokladu, že ostatní proměnné zůstanou konstantní.*
- *Pokud se podíl imigrantů pocházejících ze zemí mimo EU zvýší o 1 %, volební výsledek Národní fronty v prezidentských volbách vzroste o 2,086 %, za předpokladu, že ostatní proměnné zůstanou konstantní.*

Dvě zbývající proměnné, a to podíl imigrantů ze zemí Evropské unie ani počet ublížení na zdraví na 1000 obyvatel se navzdory očekáváním neprokázaly jako signifikantní a do výsledného modelu nevstoupily.

Stejný soubor nezávisle proměnných byl testován i v případě parlamentních voleb konaných v roce 2012. Výsledný regresní model dokázal v tomto případě vysvětlit 50,1 % variance volebního zisku Národní fronty v těchto volbách. Vhodnost zvolených proměnných a regresního modelu pro zkoumaná data byla potvrzena hodnotami analýzy rozptylu ANOVA.

Tabulka č. 11: Vliv problematiky imigrace na volební výsledek FN v parlamentních volbách 2012

Nezávisle proměnná	Nestandardizovaný koeficient		Standardizovaný koeficient	Sig.	Test kolinearity	
	B	Std. Error	Beta		Tolerance	VIF
Konstanta	4,876	2,562		,060		
% nezaměstnaných ve 4. kvartálu 2012	1,387	,210	,555	,000	,780	1,281
% imigrantů mimo EU 2012	1,655	,509	,372	,002	,424	2,357
Majetkové trestné činy na 1000 obyvatel	,000	,001	-,095	,565	,205	4,872
Ublížení na zdraví na 1000 obyvatel	-,002	,003	-,134	,443	,183	5,454
% imigrantů z EU 2012	-,050	,034	-,155	,145	,500	2,000
R²	0,501	x	x	x	x	x

Zdroj: autorka dle INSEE (2012).

Stejně jako v případě prezidentských voleb regresní analýza prokázala silný vliv podílu nezaměstnaných a imigrantů pocházejících ze zemí mimo Evropskou unii. Naopak úroveň kriminality se ani v jednom z případů neukázala jako statisticky významná, stejně jako podíl imigrantů pocházejících ze zemí EU. Výsledný model lze tedy interpretovat následovně:

- *Pokud se podíl nezaměstnaných zvýší o 1 %, volební výsledek Národní fronty v parlamentních volbách vzroste o 1,387 %, za předpokladu, že ostatní proměnné zůstanou konstantní.*
- *Pokud se podíl imigrantů pocházejících ze zemí mimo EU zvýší o 1 %, volební výsledek Národní fronty v parlamentních volbách vzroste o 1,655 %, za předpokladu, že ostatní proměnné zůstanou konstantní.*

Další regresní analýza zkoumala vztah nezávisle proměnných a volebního výsledku Národní fronty v regionálních volbách konaných v roce 2010. Model dokázal vysvětlit 45,9 % variance závisle proměnné. Vhodnost vybraných proměnných a regresního modelu pro zkoumaná data byla opět potvrzena hodnotami F-testu a signifikance v analýze rozptylu ANOVA.

Tabulka č. 12: Vliv problematiky imigrace na volební výsledek FN v regionálních volbách 2010

Nezávisle proměnná	Nestandardizovaný koeficient		Standardizovaný koeficient	Sig.	Test kolinearity	
	B	Std. Error	Beta		Tolerance	VIF
Konstanta	6,835	2,468		,007		
% imigrantů mimo EU 2012	1,946	,490	,472	,000	,424	2,357
% nezaměstnaných ve 4. kvartálu 2012	,854	,203	,370	,000	,780	1,281
Ublížení na zdraví na 1000 obyvatel	,003	,003	,215	,237	,183	5,454
% imigrantů z EU 2012	-,035	,033	-,119	,282	,500	2,000
Majetkové trestné činy na 1000 obyvatel	-,002	,001	-,385	,027	,205	4,872
R²	0,459	x	x	x	x	x

Zdroj: autorka dle INSEE (2012).

Jako statisticky významné prediktory volebního výsledku Národní fronty se v tomto případě ukázaly tři proměnné. Stejně jako u prezidentských voleb se jednalo o podíl nezaměstnaných na populaci v departementu, podíl imigrantů pocházejících ze země mimo Evropskou unii a úroveň kriminality vyjádřenou počtem majetkových trestných činů na 1000 obyvatel. Výsledný regresní model predikuje následující vztahy:

- *Pokud se podíl imigrantů pocházejících ze zemí mimo EU zvýší o 1 %, volební výsledek Národní fronty v regionálních volbách vzroste o 1,946 %, za předpokladu, že ostatní proměnné zůstanou konstantní.*
- *Pokud se podíl nezaměstnaných zvýší o 1 %, volební výsledek Národní fronty v regionálních volbách vzroste o 0,854 %, za předpokladu, že ostatní proměnné zůstanou konstantní.*
- *Pokud se počet majetkových trestných činů na 1000 obyvatel zvýší o 1, volební výsledek Národní fronty v regionálních volbách se sníží o 0,002 %, za předpokladu, že ostatní proměnné zůstanou konstantní.*

V rozporu s teoretickými předpoklady opět vidíme opačný vliv úrovně kriminality na volební podporu Národní fronty. Nejvýznamnějším prediktorem je pak podíl imigrantů pocházejících ze zemí mimo Evropskou unii a jako podstatná se znovu ukázala také úroveň nezaměstnanosti.

Největší podíl vysvětlené variance vidíme opět v případě analýzy vztahu nezávisle proměnných k volebnímu výsledku FN ve volbách do Evropského parlamentu konaných v roce 2014. Výsledný regresní model je schopen vysvětlit 56,4 % variance závisle proměnné. Hodnoty F-testu a signifikance v analýze rozptylu ANOVA opět prokázaly vhodnost zvolených proměnných a regresního modelu pro zkoumaná data.

Tabulka č. 13: Vliv problematiky imigrace na volební výsledek FN v evropských volbách 2014

Nezávisle proměnná	Nestandardizovaný koeficient		Standardizovaný koeficient	Sig.	Test kolinearity	
	B	Std. Error	Beta		Tolerance	VIF
Konstanta	14,758	3,298		,000		
% nezaměstnaných ve 4. kvartálu 2012	2,247	,271	,653	,000	,780	1,281
% imigrantů mimo EU 2012	1,793	,655	,292	,007	,424	2,357
Ublížení na zdraví na 1000 obyvatel	,004	,004	,164	,315	,183	5,454
% imigrantů z EU 2012	-,063	,044	-,143	,150	,500	2,000
Majetkové trestné činy na 1000 obyvatel	-,004	,001	-,624	,000	,205	4,872
R²	0,564	x	x	x	x	x

Zdroj: autorka dle INSEE (2012).

Výsledky regresního modelu vypovídají o následujícím charakteru relativního vlivu jednotlivých nezávisle proměnných:

- *Pokud se podíl nezaměstnaných zvýší o 1 %, volební výsledek Národní fronty v regionálních volbách vzroste o 2,247 %, za předpokladu, že ostatní proměnné zůstanou konstantní.*
- *Pokud se počet majetkových trestných činů na 1000 obyvatel zvýší o 1, volební výsledek Národní fronty v regionálních volbách se sníží o 0,004 %, za předpokladu, že ostatní proměnné zůstanou konstantní.*
- *Pokud se podíl imigrantů pocházejících ze zemí mimo EU zvýší o 1 %, volební výsledek Národní fronty v regionálních volbách vzroste o 1,793 %, za předpokladu, že ostatní proměnné zůstanou konstantní.*

Znovu se zde tedy setkáváme s rozporem mezi výsledkem analýzy a teoretickými předpoklady co se týká charakteru vlivu úrovně kriminality v departementech na volební zisk Národní fronty. Nejsilnějším prediktorem je pak podíl nezaměstnaných na populaci v departementu a vliv se znovu prokázal i u podílu imigrantů pocházejících ze zemí mimo EU.

Celkově lze regresní analýzu, do které na straně nezávisle proměnných vstoupily socio-demografické faktory zachycující problematiku imigrace a souvisejících otázek zhodnotit jako úspěšnou. Schopnost predikovat podobu vztahu těchto proměnných a volebního zisku Národní fronty ve všech typech voleb byla velmi vysoká, pohybovala se od 45,9 % až k 56,4 % vysvětlené variance.

Stejně jako u analýzy zaměřující se na ekonomickou deprivaci voličů byl potvrzen teoretický předpoklad, že spolu s rostoucí nezaměstnaností narůstá i volební podpora FN. Naopak u úrovně kriminality vidíme oproti očekáváním naprosto opačný vztah, kdy nárůst majetkových trestných činů vede ke zvýšení volebního zisku FN, trestné činy ublížení na zdraví pak nejsou ani v jednom z případů signifikantní. V případě otázky samotné imigrace, se kterou jsou předcházející proměnné Národní frontou tematicky propojovány, vidíme silný vliv na růst volebního zisku strany při nárůstu podílu imigrantů pocházejících ze zemí mimo EU. Naopak u imigrantů pocházejících ze členských zemí Evropské unie se neprokázal statisticky významný vztah. Tento rozdíl si lze vysvětlovat i tím, že rétorika Národní fronty se obzvláště v posledních letech zaměřuje specificky proti imigrantům z muslimských zemí, a tedy imigrantům přicházejícím ze zemí mimo EU.

5.2.4. Shrnutí

Cílem této kapitoly bylo prostřednictvím vytvoření regresních modelů zjistit, do jaké míry lze vysvětlit variaci v teritoriálních rozdílech volební podpory Národní fronty pomocí socio-demografických a strukturálních charakteristik departementů a určit tak jaká je podoba voličské základny této strany. Na straně závisle proměnné byly volební výsledky FN ve čtyřech typech voleb, nezávisle proměnnými pak byly právě socio-demografické ukazatele charakterizující elektorát v jednotlivých departementech. Tyto proměnné vstoupily do modelu v rámci třech kategorií určených na základě teoretického rámce práce. Největší schopnost predikce měly regresní modely zahrnující proměnné spadající do kategorie

ekonomické deprivace voličů, následovaly modely sledující imigraci a otázky s ní spojené, nejmenší podíl vysvětlené variance byl naopak zjištěn u konceptu sociální izolace.

Jak bylo stanoveno v úvodu kapitoly, jako poslední bude vytvořen regresní model zahrnující všechny proměnné, které se v předcházejících analýzách prokázaly jako statisticky významné. Výsledky tohoto modelu jsou prezentovány v tabulce č. 14. Nejvýznamnějšími proměnnými zachycujícími vhodné podmínky pro volbu Národní fronty jsou podíl nezaměstnaných a podíl imigrantů pocházejících ze zemí mimo EU žijících v departementech. Tyto proměnné prokázaly statistickou významnost pro predikci volebního výsledku strany ve všech sledovaných typech voleb. Nízká úroveň vzdělání a podíl populace žijící na předměstích se jako signifikantní pro volbu FN ukázaly v případě prezidentských a evropských voleb. Poslední statisticky významná proměnná v souhrnné regresní analýze, podíl dělníků na populaci departementu, vstoupil do modelu jako významný prediktor v regionálních a evropských volbách.

Celková úspěšnost regresních modelů zachycujících všechny signifikantní vlivy na úspěšnost Národní fronty v různých typech voleb je velmi vysoká. V prezidentských a evropských volbách přesahuje 71 % vysvětlené variance, aniž by byl porušen požadavek na absenci multikolinearity mezi proměnnými. V případě parlamentních a regionálních voleb je hodnota R^2 taktéž vysoká a schopnost predikce modelů se pohybuje okolo 50 %.

Na základě těchto výsledků lze říci, že voličskou základnu francouzské Národní fronty tvoří zejména voliči z řad nezaměstnaných. Silná voličská základna se vyskytuje také v těch departementech, kde je v rámci populace vysoký podíl imigrantů pocházejících ze zemí mimo Evropskou unii. V určitých případech pak hraje svou roli také nízká úroveň vzdělání populace v departementu a procento lidí, kteří žijí na předměstích či příslušnost k dělnické profesi.

Tabulka č. 14: Celkové vlivy na volební výsledky Národní fronty

Nezávisle proměnná	Prezidentské volby 2012			Parlamentní volby 2012			Regionální volby 2010			Evropské volby 2014		
	Beta	B	Sig.	Beta	B	Sig.	Beta	B	Sig.	Beta	B	Sig.
% nezaměstnaných ve 4. kvartálu 2012	,235	,585	,006	,446	1,113	,000	,264	,609	,002	,322	1,106	,000
% dělníků	,141	,628	,094	-	-	-	,410	1,690	,000	,232	1,421	,007
% ekonomicky neaktivních	-	-	-	,176	,360	,074	,038	,071	,711	-	-	-
% lidí ve věku 25-34 let s (ne)dokončeným základním vzděláním nebo vyučením	,426	1,891	,000	-	-	-	-	-	-	,373	2,286	,000
% populace na předměstích	,193	,070	,004	-	-	-	-	-	-	,181	,091	,007
% imigrantů mimo EU	,437	1,940	,000	,250	1,115	,006	,503	2,073	,000	,303	1,862	,000
Majetkové trestné činy na 1000 obyvatel	-,191	-,001	,059	-	-	-	,099	,000	,414	-,029	,000	,771
R²	,716			,493			,543			,717		

Zdroj: autorka dle INSEE (2012).

Závěr

Navzdory historické zkušenosti, která na dlouhá léta delegitimizovala krajně pravicový politický směr, jsou od 80. let minulého století na vzestupu politické strany, které ačkoliv přímo nenavazují na meziválečný nacismus či fašismus, svým programem, ideovými základy a rétorikou často odporují hodnotám demokratických států. Avšak právě v těchto státech napříč celou západní Evropou novodobé radikálně pravicové strany získávají nezanedbatelnou a často stabilní a dlouhodobou volební podporu elektorátu. Tyto strany, francouzskou Národní frontu nevyjímaje, reagují na nevyslyšené potřeby společnosti, které nedokázala správně uchopit žádná z etablovaných tradičních politických stran. Nejistota ve společnosti provázející proces globalizace se promítá do požadavků na obranu národní identity, která s rostoucí rolí nadnárodních institucí oslabuje. Občané ztrácí přímou vazbu na tradiční politické strany a důvěru ve státní autority, skandalizované korupcí a klientelismem. Právě takové společenské klima vytváří podmínky pro vzestup radikálně pravicových populistických uskupení, mezi nimiž francouzská Národní fronta vyniká stabilitou a dlouhodobostí volebních úspěchů.

Cílem této magisterské diplomové práce bylo analyzovat podobu voličské základny Národní fronty, a to za prvé z hlediska jejího územního rozložení, a za druhé co do specifických socio-demografických charakteristik, kterými se vyznačuje. Na základě odborné literatury byl vystavěn teoretický rámec poskytující komplexní přehled možných vysvětlení zdrojů volební podpory této strany. Vysvětlující proměnné byly seskupeny do 3 základních teoretických kategorií. Jednalo se o skupiny proměnných vyjadřujících míru ekonomické deprivace, sociální izolace a imigrace a problémů s ní spojených.

Na základě teoretických východisek práce předpokládala, že právě tyto sociální jevy vytváří optimální prostředí pro volbu Národní fronty. Volební výsledky této strany byly sledovány nikoliv v čase, ale dle různých typů volební soutěže. Na straně vysvětlované proměnné se tak objevil

procentní podíl hlasů pro Národní frontu v prezidentských volbách roku 2012, parlamentních volbách roku 2012, regionálních volbách roku 2010 a volbách do Evropského parlamentu roku 2014. Stejně tak data vyjadřující hodnotu vybraných nezávisle proměnných byla sledována pouze za jeden časový úsek, konkrétně za rok 2012. Analýza jednoho typu voleb v časové řadě by nedokázala zachytit prostorovou proměnlivost voličské základny strany v závislosti na socio-demografických a strukturálních charakteristikách departementů, protože právě tato data ač varíují v prostoru, v čase zůstávají stabilní. Cílem práce také nebylo poskytnout historický přehled volebních výsledků strany, ale zachytit podobu její voličské základny.

Nejprve bylo přistoupeno k analýze teritoriálního ukotvení této voličské základny. Na základě vytvoření volebních map znázorňujících rozložení míry volební podpory napříč departementy byly identifikovány oblasti, ve kterých je strana nejúspěšnější v jednotlivých typech volební soutěže. V rámci všech sledovaných voleb se pak jako území s nejsilnější voličskou základnou ukázala jednoznačně severovýchodní část Francie, konkrétně departementy pásu regionů Nord-Pas-de-Calais, Picardie, Champagne-Ardenne, Lorraine, Alsace, Bourgogne a Franche-Comté a dále pak na jihovýchodě v departementech regionů Provence-Alpes-Côtes d'Azur a Languedoc-Roussillon. Naopak západní departementy a centrální Paříž se ve všech případech ukázaly jako ne příliš nakloněné volbě této strany.

Posléze byla voličská základna Národní fronty analyzována z hlediska jejích socio-demografických charakteristik. Za účelem přiblížení specifického složení elektorátu strany a nalezení možných vysvětlení zjištěné prostorové variability volební podpory bylo vytvořeno několik regresních modelů. Pro každou ze třech výše představených teoretických kategorií byla provedena mnohonásobná regresní analýza, sledující vztah nezávisle proměnných dané kategorie a volebního výsledku Národní fronty ve sledovaných volbách. Pro vlastní analýzu byly vybrány proměnné, které vypočtený Pearsonův korelační koeficient určil jako statisticky významné. Při zpracování regresních modelů byla při kontrole multikolinearity

v některých případech zjištěna vysoká vzájemná korelace mezi některými proměnnými, které sledovaly podobné sociální jevy. Problémy s multikolinearitou, snižující kredibilitu celkového modelu, byly proto následně odstraněny pomocí zkombinování problematických proměnných do jedné nové, a to prostřednictvím faktorové analýzy.

Výsledky regresní analýzy ukázaly, že nejvýznamnějšími proměnnými pro predikci volebního výsledku Národní fronty byl podíl nezaměstnaných a podíl imigrantů pocházejících ze zemí mimo Evropskou unii žijících v daném departementu, a to ve všech typech sledovaných voleb. V případě evropských a prezidentských voleb se dále jako silný prediktor projevila nízká úroveň vzdělání a podíl populace žijící na předměstích. V případě regionálních a evropských voleb pak měl významný vliv na volbu FN podíl dělníků na populaci v departementu. Z hlediska stanovených teoretických kategorií měly nejvyšší schopnost predikce volebního úspěchu strany regresní modely sledující vliv ekonomické deprivace voličů a také míry imigrace a faktorů, které jsou s ní spojovány. Podíl vysvětlené variance se v případě těchto modelů pohyboval v prvním případě až kolem 60 %, ve druhém případě kolem 50 %. Naopak v případě vlivu sociální izolace se setkáváme se signifikantními výsledky pouze u dvou výše zmíněných typů voleb, přičemž lze vysledovat zhruba 10% podíl vysvětlené variance prostřednictvím proměnné zachycující podíl lidí žijících na předměstí.

Na základě těchto výsledků lze potvrdit první stanovenou hypotézu, tedy že *„čím vyšší je úroveň ekonomické deprivace v departementu, tím vyšší je zde pravděpodobnost volby Národní fronty.“* U druhé hypotézy lze hovořit pouze o částečném potvrzení, kdy můžeme stanovit, že *„čím vyšší je úroveň sociální izolace v departementu, tím vyšší je zde pravděpodobnost volby Národní fronty, a to v případě evropských a prezidentských voleb.“* Zároveň je potřeba podotknout, že se neprokázal vliv podílu obyvatel žijících v oblastech izolovaných od centra, nýbrž na předměstích. Stejně tak třetí hypotézu, stanovující, že *„čím vyšší je podíl imigrantů a nezaměstnaných na populaci departementu a čím vyšší je úroveň kriminality v departementu, tím vyšší je zde pravděpodobnost volby Národní fronty“*, lze zhodnotit jako částečně potvrzenou. Úroveň

kriminality, která je s problematikou imigrace radikálně pravicovými stranami včetně Národní fronty často spojována, se v souhrnné analýze neprokázala jako signifikantní a její vliv tak nelze potvrdit. Právě u kriminality a vlivu podílu obyvatel žijících v oblastech izolovaných od centra byl v několika dílčích regresních modelech pozorován signifikantní, ale negativní vztah k závisle proměnné. Oproti předpokladům tedy tyto faktory dle analýzy přispívají ke snížení volební podpory Národní fronty. V tomto případě je třeba brát v úvahu již zmiňovanou možnost ekologické chyby ve výpočtu při uvažování individuálních charakteristik na základě agregovaných dat.

Voličskou základnu Národní fronty lze tedy identifikovat jako silně územně ukotvenou zejména na severovýchodě a jihovýchodě Francie. Z hlediska socio-demografického vymezení se pak jedná o voliče, kteří jsou silně ekonomicky motivovaní, je u nich pravděpodobná ekonomická deprivace spojená zejména s nezaměstnaností a do jisté míry také sociální izolace objevující se u lidí žijících na předměstích. Zároveň se jedná o elektorát, který silně reaguje na přítomnost imigrantů, přičemž ze zjištěných skutečností vyplývá, že voliči Národní fronty v tomto ohledu vnímají negativně především imigranty pocházející ze zemí mimo Evropskou unii.

Vybraná vysvětlení zdrojů volební podpory francouzské Národní fronty lze celkově zhodnotit jako velmi vypovídající. Stále se nicméně objevuje prostor pro hlubší analýzu, která by dopomohla k přesnějším zjištěním, objasňujícím podobu voličské základny této strany. Zejména v oblasti sociální izolace a krize identity lze najít rezervy k dalšímu výzkumu, který by zohlednil více proměnných zachycujících tento společenský fenomén. Přínosná by v tomto ohledu byla především analýza vlivu dealignmentu, tedy rozvolnění vazeb voličů a etablovaných stran. Data zachycující tento trend, který je bezpochyby přítomen ve většině stranických systémů nejen západní Evropy, bohužel nejsou na zvolené úrovni agregace dostupná, a tato proměnná tak do analýzy nevstoupila. Stejně tak by byla přínosem například data z průzkumů veřejného mínění zachycující postoj obyvatel departementů k otázce imigrace či jejich postoj k Evropské unii.

Dalším faktorem, který se nabízí pro případný podrobnější výzkum, je vliv přítomnosti silných kandidátů a představitelů strany, jejich popularita, míra znovuzvolení a volební podpory od voličů.

Prameny a literatura

Prameny a internetové zdroje

Action sociale départementale, Indicateurs de Contexte. INSEE. Dostupné z: <http://www.insee.fr/fr/publications-et-services/default.asp?page=dossiers_web/action-sociale-departementale/action-sociale-departementale.htm> (5. 1. 2016)

Départements France Métropolitaine. (shapefile) Dostupné z: <<https://www.data.gouv.fr/fr/datasets/geofla-departements-30383060/>> (5. 3. 2016)

„French National Front expels founder Jean-Marie Le Pen“, *BBC*, (online) 20. 8. 2015. Dostupné z: <<http://www.bbc.com/news/world-europe-34009901>> (15. 3. 2016)

Le taux de chômage franc-comtois toujours en hausse au 1er trimestre 2013. INSEE. Dostupné z: <http://www.insee.fr/fr/themes/document.asp?reg_id=16&ref_id=20158&page=infoweb/infoweb108/iw108_zoom.htm#carte> (2. 4. 2016)

Les résultats des élections présidentielles. *Ministère de l'intérieur*. 2012. (online). Dostupné z: <[http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Presidentielles/elecresult_PR2012/\(path\)/PR2012/index.html](http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Presidentielles/elecresult_PR2012/(path)/PR2012/index.html)> (21. 4. 2016)

Les résultats des élections législatives. *Ministère de l'intérieur*. 2012. (online). Dostupné z: <[http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Legislatives/elecresult_LG2012/\(path\)/LG2012/index.html](http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Legislatives/elecresult_LG2012/(path)/LG2012/index.html)> (21. 4. 2016)

Les résultats des élections européennes. *Ministère de l'intérieur*. 2014. (online). Dostupné z: <[http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Europeennes/elecresult_ER2014/\(path\)/ER2014/index.html](http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Europeennes/elecresult_ER2014/(path)/ER2014/index.html)> (21. 4. 2016)

Les résultats des élections régionales. *Ministère de l'intérieur*. 2010. (online). Dostupné z: <[http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Regionales/elecresult_regionales_2010/\(path\)/regionales_2010/index.html](http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Regionales/elecresult_regionales_2010/(path)/regionales_2010/index.html)> (21. 4. 2016)

Multicentric municipality, definition. INSEE. Dostupné z: <<http://www.insee.fr/fr/methodes/default.asp?page=definitions/commune-multipolarisee.htm>> (26. 3. 2016)

Municipality, definition. INSEE. Dostupné z: <<http://www.insee.fr/fr/methodes/default.asp?page=definitions/commune.htm>> (26. 3. 2016)

Standard of living, definition. INSEE. Dostupné z: <<http://www.insee.fr/en/methodes/default.asp?page=definitions/niveau-de-vie.htm>> (26. 3. 2016)

Literatura

ART, David. 2011. *Inside the radical right: the development of anti-immigrant parties in Western Europe*. New York: Cambridge University Press.

BALENT, Magali. 2013. "The French National Front from Jean-Marie to Marine Le Pen: Between Change and Continuity", Pp. 161-187 in Karsten Grabow, Florian Hartleb (eds.). *Exposing the Demagogues. Right-wing and National Populist Parties in Europe*. Brusel: Centre for European Studies, Konrad Adenauer Stiftung.

BELL, David S. 1994. „The French National Front.“ *History of European Ideas* 18 (2): 225-240.

CARVALHO, Joao. 2013. *Impact of Extreme Right Parties on Immigration Policy: Comparing Britain, France and Italy*. London: Routledge. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=_RuwAAAAQBAJ&pg=PA97&lpg=PA97&dq=le+pen+criminality+immigrants&source=bl&ots=bfygPc6PiW&sig=RTiOMf5ShpcjWcRhKlryx-UNnoQ&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwiSk_Cz0ZzLAhWIVnIKHfWaACwQ6AEIMjAD#v=onepage&q=le%20pen%20criminality%20immigrants&f=false> (20. 3. 2016)

DAVIES, Peter. 1999. *The National Front in France: ideology, discourse and power*. New York: Routledge.

DOČEKALOVÁ, Pavla. 2005. „Norská Strana pokroku: Součást stranické rodiny extrémní pravice?“ *Politologický časopis* 12 (4): 384–402.

DUVERGER, Maurice. 1959. *Political Parties. Their Organization and Activity in the Modern State*. London: Methuen & Co. Ltd.

EATWELL, Roger. 2003. „Ten Theories of the Extreme Right.“ Pp. 47-74 in Petr H. Merkl, Leonard Weinberg (eds.). *Right-Wing Extremism in the Twenty-First Century*. London: Frank Cass.

ELGIE, Robert. 2005. „France: stacking the deck.“ Pp. 119-136 in Michael Gallagher, Paul Mitchell (eds.). *The politics of electoral systems*. United Kingdom: Oxford University Press.

GIVENS, Terri E. 2005. *Voting Radical Right in Western Europe*. New York: Cambridge University Press.

GOLDER, Matt. 2003. „Explaining variation in the success of extreme right parties in western Europe.“ *Comparative Political Studies* 36 (4): 432-466.

CHARVÁT, Jan. 2007. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha: Portál.

IGNAZI, Piero. 1995. „The Re-emergence of The Extreme Right in Europe.“ *Institut für Höhere Studien Working paper* No. 21/1995. Dostupné z: <http://www.ihs.ac.at/publications/pol/pw_21.pdf>. (25. 2. 2016)

IGNAZI, Piero. 2006. *Extreme Right Parties in Western Europe*. Oxford: University Press.

IVARSFLATEN, Elisabeth, GUDBRANDSEN, Frøy. 2012. „The Populist Radical Right in Western Europe.“ *European Regional Surveys of the World: Western Europe 2012*: 1-5. London: Routledge.

KESSLER, Alan E., FREEMAN, Gary P. 2005. „Support for extreme right-wing parties in western Europe: individual attributes, political attitudes, and national context.“ *Comparative European Politics*. 3 (3): 261 -288.

KOSTELECKÝ, Tomáš, ČERMÁK, Daniel. 2003. „Výběrová šetření a analýza agregátních dat – diskuse natéma použitelnosti různých přístupů v komparativních analýzách politického chování.“ *Sociologický časopis* 39 (4): 529–50.

KUDLÁČEK, Ladislav. 2008. “Komparace krajně pravicových subjektů v Evropě - Britská národní strana a Le Penova Národní fronta.” *Rexter* 6 (2): 62-76. Dostupné z: <<http://www.rexter.cz/komparace-krajne-pravicovych-subjektu-v-evrope-britska-narodni-strana-a-le-penova-narodni-fronta/2008/11/01/>>. (21. 3. 2015)

LEWIS-BECK, Michael S. 2004. “French Election Theories and the 2002 Results: An Introduction”, Pp. 1-11 in: Michael S. Lewis-Beck. *The French Voter. Before and After the 2002 Elections*. United Kingdom: Palgrave Macmillan.

LINEK, Lukáš. 2004. „Analýza voleb do Evropského parlamentu 2004 v ČR. Platí stále teorie voleb druhého řádu?“ *Naše společnost* 2 (2): 25-29.

LUBBERS, Marcel, SCHEEPERS, Peer. 2002. “French Front National voting: a micro and macro perspective“ *Ethnic And Racial Studies* 25 (1): 120-149. Dostupné z: <<http://www.rug.nl/research/portal/files/3047692/LubbersM-FrenchFront.pdf>>. (29. 2. 2016)

MAREŠ, Miroslav. 2003. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister & Principal, Centrum strategických studií.

MAŠKARINEC, Pavel. 2011. “Švédští demokraté: analýza teritoriální a voličské základny krajní pravice v současném Švédsku.” *Rexter* 9 (2); 75-116. Dostupné z: <<http://www.rexter.cz/wp-content/uploads/rexter-41.pdf>>. (21. 3. 2015)

MILZA, Pierre. 2005. *Evropa v černých košilích*. Praha: Themis.

MUDDE, Cas. 1999. „The Single-Issue Party Thesis: Extreme Right Parties and the Immigration Issue.“ *West European Politics* 22 (3): 182-197.

MUDDE, Cas. 2007. *Populist Radical Right Parties in Europe*. New York: Cambridge University Press.

PEROTTINO, Michel (2011). „Několik poznámek k výměně lídra Národní Fronty ve Francii.“ *Acta Politologica* 3 (1): 83–92.

PRUDÍKOVÁ, Dana. 2005. „Francouzské politické strany a evropská integrace.“ *Středoevropské politické studie* 6 (2-3): 162-187.

RYDGREN, Jens. 2007. „The Sociology of the Radical Right“ *Annual Review of Sociology* 2007 (33): 241-262.

SHIELDS, J. 2010. „The Far Right Vote in France: From Consolidation to Collapse?“ *French Politics, Culture & Society* 28 (1): 25-45.

STARTIN, Nicholas. 2014. “Contrasting Fortunes, Differing Futures? The Rise (and Fall) of the Front National and the British National Party.” *Modern and Contemporary France* 22 (3): 277-299.

STOCKEMER, Daniel. 2007. „Right-wing Extremism in France - Departmental Differences in the Vote for the National Front.“ *Romanian Journal of Political Science* 7 (2): 45-65.

ABSTRAKT

Předkládaná diplomová práce se zabývá voličskou základnou francouzské Národní fronty jakožto jedné z dlouhodobě neúspěšnějších radikálně pravicových populistických stran v západní Evropě. Voličská základna byla zkoumána nejprve z hlediska svého teritoriálního rozložení, a to pomocí vytvoření map volebních výsledků strany v programu QGIS. Následně byly prostřednictvím vytvoření regresních modelů v programu SPSS zkoumány socio-demografické charakteristiky, kterými se tato voličská základna vyznačuje. Analyzována byla data na úrovni departementů metropolitní Francie a Korsiky, přičemž práce použila statistické údaje z roku 2012. Voličská základna byla zkoumána ve čtyřech typech volební soutěže, konkrétně v prezidentských a parlamentních volbách konaných v roce 2012, regionálních volbách z roku 2010 a volbách do Evropského parlamentu z roku 2014.

Voličskou základnu Národní fronty lze dle provedené analýzy identifikovat jako silně územně ukotvenou zejména na severovýchodě a jihovýchodě Francie. Z hlediska socio-demografického vymezení se pak jedná o voliče, kteří jsou silně ekonomicky motivovaní, je u nich pravděpodobná ekonomická deprivace spojená zejména s nezaměstnaností a do jisté míry také sociální izolace objevující se u lidí žijících na předměstích. Zároveň se jedná o elektorát, který silně reaguje na přítomnost imigrantů, přičemž ze zjištěných skutečností vyplývá, že voliči Národní fronty v tomto ohledu vnímají negativně především na imigranty pocházející ze zemí mimo Evropskou unii.

Klíčová slova: Národní fronta, radikální pravice, volební podpora, voličská základna, volby, volební chování

ABSTRACT

This diploma thesis deals with electoral base of French National Front, which is one of the most successful radical right populist parties in Western Europe. In the first step of the analysis maps of election results were generated in QGIS programme, this allowed the author to examine the electoral base from territorial point of view. The next step, was analysis of distinct sociodemographic characteristics of the electoral base, based on regression models created in SPSS programme. The analysed statistical data from year 2012 were gathered on level of departments of metropolitan France and Corsica. Electoral base was analysed in four types of elections: presidential and parliamentary elections of 2012 regional elections of 2010 and European parliamentary elections of 2014.

According to the analysis the electoral base of National Front can be identified as strongly regionally anchored, namely in northeast and southeast parts of France. From sociodemographic point of view there is strong economical motivation of the voters. Presence of economic deprivation connected with unemployment and social isolation typical form citizens living in suburbs is highly probable. Simultaneously, this electorate strongly reacts on presence of immigrants, from the analysis it results, that voters of National Front have negative perception mainly of non EU immigrants.

Key words: National Front, radical right, electoral support, electoral base, electoral behaviour